

PILDA LUMINOASĂ A MARTIRILOR

În fiecare an la data de 9 martie îi sărbătorim pe Sfinții 40 de Mucenici care au pătimit în iezerul înghețat al Sevastiei pe timpul împăratului roman Licinius. Acest fapt ne determină aducerea aminte de martirii lui Hristos din toate timpurile și locurile, începând cu primii creștini aruncați în arenele romane ca să fie mâncați de lei și până la noii martiri ai credinței care au pătimit în anii grei ai opresiunii comuniste la noi în țară și pretutindeni.

Instaurarea dictaturii comuniste în multe din țările Europei și nu numai, a însemnat o adevărată tragedie, faptul acesta soldându-se cu nenumărate nedreptăți și crime. Fără a considera religia și Bisericele ca principale victime, trebuie spus că ele au fost avute în vedere în mod special, urmărindu-se desființarea lor și alungarea credinței din sufletul oamenilor.

Țara noastră și diferitele religii, culte și confesiuni s-au împărțit de aceeași soartă ca Rusia, Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Germania răsăriteană, Bulgaria, Albania, Serbia. Oamenii credinței : clerici, monahi și simpli credincioși au fost persecutați până la martiraj. Potrivit unor statistici, în perioada 1945-1989 numărul deținuților politici a fost de 1.350.000, dintre care peste 400.000 au murit în pușcării, lagăre și deportări. Dintre aceștia foarte mulți au avut de suferit de pe urma convingerilor lor religioase.

La ora actuală își dorm somnul de veci, fără cruce, fără lumânare, fără vreo lacrimă care să le ude țărâna, unii dintre cei mai buni fii pe care i-a avut neamul românesc: intelectuali, savanți, profesori, ingineri, medici, ofițeri, nu mai puțin preoți. În general aici a pătimit și și-a găsit mormântul generația care a făcut România reîntregită, luptând în primul război mondial.

Grupurile de preoți erau vestite prin cruzimea care li se aplica de către regimul comunist, în închisori, în lagăre și în deportare. Mărturii cutremurătoare despre martirii acelor vremi, sunt multe, dar lipsește încă o evaluare completă a reprezentanților religiei uciși prin cele mai bestiale metode.

Se cunoaște că exista un plan secret al regimului comunist care a pus în aplicare și a urmărit arestarea și exterminarea preoților (de mir sau monahi) și a credincioșilor considerați dușmani „ai orânduirii socialiste”. Dintre ei unii au fost executați iar alora li s-a aplicat un regim care a chinuit, a înfometat și ucis prin inaniție. Unele culte precum Biserica Greco-catolică au fost complet desființate iar slujitorii ei executați sau arestați și apoi uciși. De același regim s-au împărțit toate celelalte confesiuni, mai ales Biserica Ortodoxă Română.

Perioada pe care o străbatem este caracterizată de dorința foarte multor concetățeni de-ai noștri de a se afla adevărul cu privire la acei întunecați ani de represii, motiv pentru care se dorește demascarea torționarilor care au marcat acel regim.

Mărturisirea păcatelor săvârșite reprezintă una dintre caracteristicile creștinului adevărat, iar dacă acest lucru se aplică în societatea de azi, avem șansa să ne curățim de greșelile trecute pentru a nu le mai săvârși în viitor. Acum câțiva ani, scriitoarea Doina Jela a tipărit la Editura Humanitas din București o foarte tulburătoare carte intitulată *Drumul Damascului*, în care un torționar ce nu vrea să-și dezvăluiească numele, povestește despre atrocitățile pe care le-a comis în închisorile comuniste, fiind convins prin aceasta că se poate elibera de gândurile negre și de remușcările care nu-i mai dădeau pace. El povestește cu câtă ură a acționat la vremea aceea împotriva celor condamnați pe nedrept și deși știa acest lucru, căuta să-și inoculeze gândul că aceștia nu merită altceva mai bun decât să sufere și eventual să moară.

Merită parcursă această carte de către oricine își dorește să afle adevărul despre acei întunecați ani și nu în ultimul rând, ea se constituie ca un bun exemplu pentru aceia care nici după atâta timp de la căderea comunismului nu au curajul să-și mărturisească păcatele comise. Până la urmă însă nu se pune problema unei condamnări a torționarilor după atâta timp, dar ar ajuta la însănătoșirea mai grabnică a societății noastre.

O rememorare a sacrificiului celor care cred în numele lui Hristos trecând prin închisori și acceptând jertfa supremă o face și volumul *Biserica întemnițată. România 1944-1989*, apărută prin grija Institutului național pentru studiul totalitarismului și alcătuită de un grup de cercetători.

Ar merita, credem, nu doar inventarierea preoților, călugărilor și credincioșilor întemnițați, ci și alcătuirea istoriei amănunțite a numeroșilor ani de prigoană comunistă, iar din punct de vedere bisericesc, chiar canonizarea unora dintre ei.

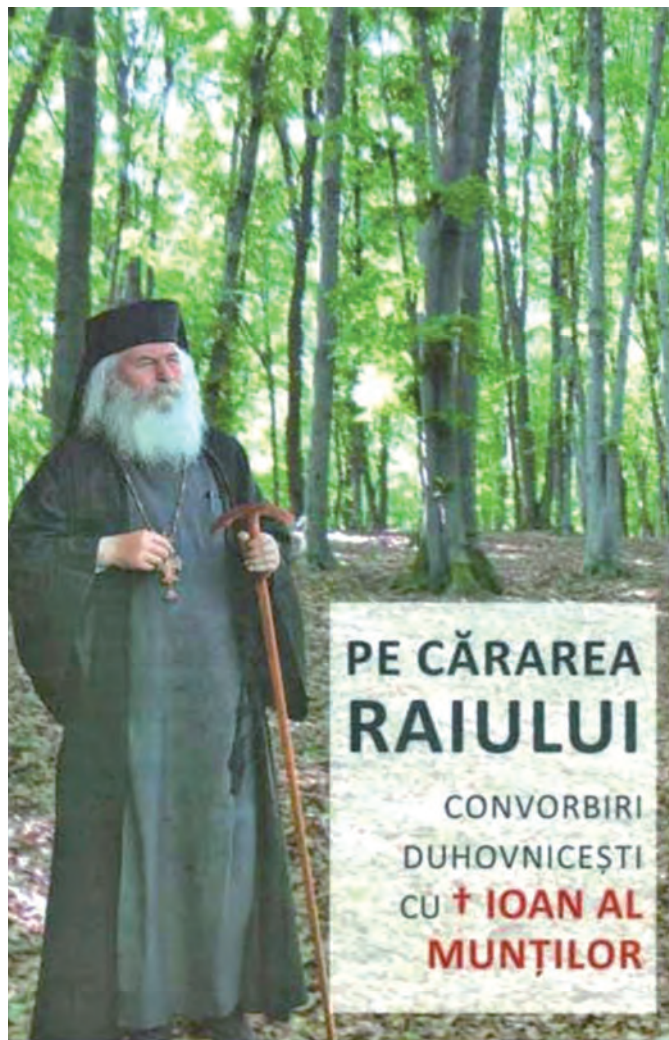
Despre aceasta s-a scris și se va mai scrie, dar oricâte amănunte s-ar adăuga, ele nu vor putea surprinde niciodată pe deplin tragedia acelor vremuri. Rămâne constatarea dureroasă a faptului că represiunea comunistă a avut ca urmare un număr incredibil de victime, fapt care e de natură să împrăștie îndoielile multora, atestând că Biserica și-a onorat totdeauna menirea de a-L mărturisi pe Hristos și de a se jertfi pentru adevăr.

Covârșitoare în majoritatea lor, suferințele slujitorilor lui Hristos nu pot fi decât greu detaliate. Ei au fost printre primii luați în colimator de către cei fără frică de Dumnezeu și ruși din sânul Bisericii și al familiei. Trecutul însângerat trist și jalnic pe care l-au trăit împreună mărturisitorii lui Hristos din acea vreme e bine să-l avem mereu în memorie, spre a nu lăsa să se repete tragedii de felul celor care au însângerat țări, popoare și Biserici.

CU ÎNALTPREASFINȚITUL IOAN, PE CĂRAREA RAIULUI

LUMINIȚA IRINA NICULESCU

„Pământul este o planetă cu har, iar omul de azi are în fața sa un alt alfabet de gândire prin care i se descoperă, prin Evanghelia adusă de Hristos, cărarea care duce la ușa Raiului” (p. 119).

De câte ori pornesc pe calea luminoasă a lecturii unei cărți duhovnicești, îmi amintesc de o reflecție care m-a marcat în mod deosebit, menită să cuprindă, atât cât se poate, esența Celui Necuprins: „Dumnezeu este ceea ce are și are ceea ce este” (+Mitropolitul Nicolae Corneanu, *Cultul sfinților*, de Peter Brown, postfață, ed. Amarcord, Timișoara, 1995, p. 189, s.n.).

Părelnicele antinomii dintre A FI și A AVEA se pot radia nu numai în registrul desăvârșirii spirituale, ci și în cel al aspirației spre ea. Pe calea ce duce la desăvârșire. *Pe cărarea Raiului*. Pornim pe această cărare călăuziți de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Ioan Selejan, aflat în dialog cu noi toți pe calea convorbirilor sale duhovnicești cu dna profesoară Luminița Cornea, convorbiri cuprinse între filele cărții: *Pe cărarea Raiului. Convorbiri duhovni-*

cești cu Înaltpreasfințitul Ioan, Arhiepiscop al Munților, publicată de editura Sophia (București, 2014). Editura Sophia ne-a obișnuit cu darurile sale – oferindu-ne de ani și ani cărți ziditoare de suflet, care vin în întâmpinarea noastră, a descumpănilor și greutăților noastre, întărindu-ne credința și încrederea în Dumnezeu.

De secole, gânditorii creștini se trudesă să-L adune pe Creatorul cerului și al pământului în duhul gândului smerit și să-L redea, în duhul negrării în deșert, celor care s-ar putea rătăci căutându-L. Cei mai iscusiți mântuitori ai cuvântului duhovnicesc de învățătură au recurs de obicei la metafore pentru a ne aprinde și nouă inima cu dorul de inefabilul divinității, de nebuloasele transcendentului, de meleagurile sfințeniei, pentru a potoli setea de Dumnezeu a celor ce călătoresc în pustiu lumii acesteia (*Pe cărarea Raiului*, p. 191):

„Dumnezeu scrie cu stele de lacrimi viața acestei lumi; oare eu fără nici o lacrimă îmi voi scrie viața? (...) Doamne, eu sunt lutul, pune-mă pe roata vieții și fă din mine vasul în care să verși lacrimile iubirii Tale!” (*Ibidem*, pp. 104-5).

Convorbirile duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan ne invită prin urmare la o călătorie pe drumul spre Paradisul pierdut oarecând. Încredințându-ne că „încă se trece spre Dumnezeu, încă poarta Raiului este deschisă, încă Tatăl are brațele deschise pentru fiecare dintre noi” (p. 129), Înaltpreasfințitul Părinte ne îndeamnă să trecem dincolo de automatismele vieții creștine nelucrătoare, unde „se vorbește despre Dumnezeu”, dar prin „faptele noastre de zi cu zi, bune nu prea se adună” (p. 11), și să ne îndreptăm pașii spre o altă dimensiune existențială, cea a iubirii infinite, desăvârșite, pline de o copleșitoare bucurie neapăsă, cea a Paștilor, unde „se vorbește cu Dumnezeu” (p. 117), iar credința se traduce prin bună făptuire.

Să ne deschidem inimile, ca să intre în ele și să rămână în ele Domnul Hristos (pp. 99-100). Cine ne poate ajuta să nu evadăm de pe axa infinitei iubiri (p. 122), să ne curățim inimile și să deschidem cu dor fierbinte, „poarta inimii noastre, ca să intre Hristos” (p. 34)? Cine alta decât iubirea care poartă pecetea dumnezeirii? „Cel ce dorește să ajungă la Dumnezeu nu poate s-o facă decât pe scara iubirii” (*Idem*). A iubirii înstelate de smerenie.

Numai acolo, în „sufletul inundat cu lacrimi pentru prisosița smereniei, care arde de dragostea de Dumnezeu” (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 capete despre făptuire, despre fire și despre cunoștință*, II, cap. 79, în *Filocalia*, vol. 6, p. 257), sălășluiește Domnul și Mântuitorul nostru – calea adevărului vieții noastre. Iar „adevărul nu stă în fețe, înfățișări și cuvinte, nici nu se odihnește Dumnezeu în acestea, ci în inimi înfrânte, în duh de smerenie

și în suflete luminate de iubirea de Dumnezeu" (*Ibidem*, II, cap. 32, p. 238).

Dorul de Dumnezeu, dorul de Împărăția iubirii Lui, a spiritualității pure, dorul de realitatea celor nevăzute dincolo de hotarele celor văzute, sunt doruri care dor. Fie că este vorba despre istorie, cultură, civilizație, așezări mănăstirești sau sufletești, despre zidirea de catedrale ale gândului evlavios sau ale cuvântului catehetic, Înaltpreasfințitul Ioan ne îndeamnă să avem „*brațele pline de roade duhovnicești*” (p. 319) și să ne păstrăm cu strășnicie credința, atrăgându-ne atenția că pierderea credinței și a iubirii de aproapele înseamnă nu numai desfigurarea omeniei și a demnității umane, ci și „*pierderea identității naționale*” (p. 321). Să ne rugăm și noi într-unul din pridvoarele veșniciei: „*Doamne, mai varsă o lacrimă în fântâna neamului nostru, să nu pierim în seceta ne iubirii aproapelui nostru!*” (p. 135).

Și limitele noastre ne dor. Contemplăm scara axiologică a valorilor duhovnicești expuse în cele 14 dialoguri presărate pe cărarea Raiului, știm că ele se situează în afara limitelor și limitărilor, la fel de bine cum știm și cât suntem noi de limitați. Temerare incursiuni în universul infinitului, al desăvârșirii, al negrăitelor legături dintre Dumnezeu și făptura umană, cele 14 dialoguri sunt de fapt tot atâtea pledoarii de voltaj înalt de a ne menține în limitele valabilității demersurilor de „înfiere” a omului de către Domnul și Mântuitorul nostru (căci termenul de expirare a respectivei valabilități va veni și el, deodată cu Ziua Cea de Apoi, nu-i așa?) – dar și 14 mărturisiri sincere de credință făcute în duhul triadei pauline *iubire-slujire-jertfă* (p. 308), triadă așezată în duh și-n adevăr pe o tâmplă de iconostas.

Pe lângă neprețuita vistierie de învățături, pilde, evocări ale unor făgașuri de lumină doar de îngeri și sfinți umblate, dezvăluiri și mărturii primite nu numai de la frații români, ci și de la frații-brazi (p. 339), și împărtășite nouă, cititorilor, cu dragoste, entuziasm și generozitate – întreaga carte este un imn înălțat omului, cunună a creației, o atestare și o mărturie a strădaniilor sale de a spori cu lumina lui „a lumii taină” (Lucian Blaga, „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”), o frescă a relației lui cu Dumnezeu („*relație veșnică și mai presus de grăire*”, p. 156), care-l propulsează dincolo de materialitate și vremelnicie, împărtășindu-l cu darul veșniciei (pentru că odată cu Învierea Domnului, „*timpul nu mai poate stinge veșnicia, nu mai poate stinge iubirea lui Dumnezeu*”, p. 145):

„*Omul nu se mai hrănește cu praf de stele, ci cu Pâinea Cerească, Cea care azi a coborât la noi. Hristos ne este de acum pâine și lumină, răsărit fără apus. Timpul n-a putut stinge iubirea lui Dumnezeu pe care o are față de cununa creației sale – omul*” (p. 120).

Omul este o floare a Raiului, „*crinul Raiului*” (p. 102), „*lacrima iubirii*” lui Dumnezeu (p. 103), „*bucuria lui Dumnezeu*” (p. 306):

„*De aici, de pe acest pământ, Dumnezeu își răsădește flori în Rai spre bucuria Sa, a îngerilor și a sfinților. Omul a fost creat din iubire și țărână, spre bucuria Sfintei Treimi și a Cerului. Mireasma lui este bucuria îngerilor. (...) Dacă am fi conștienți că, pe această minunată planetă albastră, Dumnezeu își crește flori pentru Raiul bucuriei Sale, am păși mai cu sfială, iar fiecare pas al nostru ar fi mai cum-pătat și nu am mai umbla pe căile rătăcirii*” (p. 117).

Înaltpreasfințitul Ioan își împletește glasul cu cel al marilor corifei ai Evului Mediu și ai Renașterii italiene, Dante Alighieri, Marsilio Ficino, Giovanni Pico della Mirandola, explicându-ne împreună cu ei „*come l'uomo s'eterna*” = „cum se înveșnicește omul” (Dante, *Infernul*, cântul 15), învățându-ne cum să purtăm „*pe ale noastre frunți semnul veșniciei*” (*Pe cărarea Raiului*, p. 121) și rostind împreună cu ei: omul este „*o mare minune*” (p. 307). „*Magnum miraculum est homo!*” = „Ce mare minune este omul!”, spunea Giovanni Pico della Mirandola la începutul tratatului său *De hominis dignitate* („Despre demnitatea umană”), iar William Shakespeare ne înălța și el cugetul spre fruntea veșniciei cu minunatul său imn închinat omului:

„*Ce capodoperă-i un om! Cât de nobilă îi este cugetarea! Cât de nemărginite-i sunt însușirile! Desăvârșită-i este forma și admirabile-i sunt acțiunile! În fapte, e întocmai unui înger! În înțelegere, întocmai unui zeu! Podoaba lumii!*” (*Hamlet*, actul II, scena 2).

***

„*Lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt*” = „Lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (Ioan 1, 5). Tenebrele nu pot și nu au putut niciodată cuprinde lumina, pentru că nu o pot înțelege. Nici noi nu înțelegem pe deplin tainele luminii, dar dorul de ea și setea noastră de absolut ne face s-o simțim vibrând în noi. Pe cărarea Raiului.

Îi mulțumim Înaltpreasfințitului Ioan și dnei profesoare dr. Luminița Cornea, pentru „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit” (Iacov 1, 17), pentru împreună - lucrarea lor de care ne bucurăm cu nespuse bucurie.

Așa cum spunea părintele Alexander Schmemmann: „Cu cât ne apropiem mai mult de esența unui lucru, cu atât avem mai puțină nevoie de cuvinte” (*Jurnalul 1973-1983*, ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 53). Prin urmare, nu mă pot mângâia cu gândul că am reușit să ating esența trăirilor prilejuite de această călătorie în duh și-n adevăr, pe cărarea Raiului.

Cititorilor acestei minunate și de-suflet-ziditoare cărți să le fie îngerii aproape – aproape, harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh. Pașii rugăciunii inimii netezească-le calea spre El. Aripile inimii ajung cel mai repede la porțile Raiului și la iubirea lui Dumnezeu. Pentru că

Raiul nu este altceva decât nemărginita iubire a lui Dumnezeu pentru noi. A Domnului nostru care este întru totul iubire (I Ioan 4, 16), în aceeași măsură în care are o înfinită, nemăsurată iubire față de noi toți („mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are”, Ioan 15, 13) – dincolo de ceea ce merităm sau nu merităm noi, „prieteni Lui”.

Pas cu pas, să înaintăm și noi pe cărarea Raiului! Mai lesne sau mai anevoios, dar să mergem tot înainte – este îndemnul călăuzei noastre, până la poarta Raiului; să nu ne întoarcem să privim înapoi, nu cumva „să rămânem

cu gâtul strâmb!” (p. 328). Să mergem, așadar, spre „locul negrării omenești (...), locul trăirii plene în iubirea nemărginită a Sfintei Treimi-Dumnezeu” (p. 278), rugându-ne la fiecare pas să fim și noi de folos pe cale, potrivit cuvintelor Înaltpreasfinției Sale: „Omul, prin viața lui morală, este <<împreună-lucrător cu Dumnezeu>> și contribuie la extinderea iubirii lui Dumnezeu în univers; omul devine astfel un săditor al iubirii nemărginite divine, căci întru aceasta a fost creat – pentru a fi partener de dialog al iubirii lui Dumnezeu” (p. 306).

MISIUNEA BISERICII ÎN ATENȚIA VIITORULUI SINOD PANORTODOX*

Preot dr. MARIUS FLORESCU

I. Introducere

În cadrul temei mai extinse privitoare la *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, subiectul de față vizează atât cadrele generale cu privire la convocarea Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei, cât și temele care vor fi abordate la întrunirea acestuia.

Pentru că astăzi, în cadrul Bisericii Ortodoxe universale, ne aflăm în plin proces presinodal sau de pregătire a Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei, care conform hotărârii Sinaxei întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe din 3-9 martie 2014, se va reuni în preajma Rusaliilor anului 2016 la Constantinopol – Istanbul, acolo unde se află primul scaun al Bisericii Ortodoxe.

În așteptarea acestui Sinod, temele aflate pe ordinea de zi se discută deja în sferile teologice și publice de interes, ca și în mediul virtual mai ales. Chiar și așa însă, subiectul este insuficient cunoscut nu doar publicului larg, cât și mediului bisericesc și teologic ortodox, dar și celui creștin în ansamblul său (remarcăm aici o serie de articole scrise începând din anii 60 și până pe la mijlocul anilor 70, de către ierarhi și teologi catolici).

II. Pregătirea și stabilirea temelor Sinodului panortodox

1. Motivațiile convocării unui Mare Sinod al Ortodoxiei

Pentru început, ar trebui să constatăm că mereu unii dintre credincioșii ortodocși, dar și alți creștini, analizează cu interes felul în care *vechiul* și *noul* interferează în Biserică. Unul dintre meritele incontestabile ale Bisericii Ortodoxe este acela că păstrează cu scumpătate învățătura de credință transmisă de Mântuitorul Sfinților Săi ucenici și apostoli și urmașilor acestora. În felul acesta se poate spune că Biserica Ortodoxă nu s-a abătut, după cum zice Scriptura, *nicio iotă sau o cirtă* de la tradiția

autentic creștină. Ea își continuă mersul prin istorie spre eshatologie, căutând mereu mijloacele misionare și pastorale adecvate, pentru a putea convinge lumea de necesitatea convertirii autentice la Hristos.

Din perspectiva aceasta, raportând învățătura și cultul Bisericii la manifestările exterioare ale acesteia, se vorbește adesea despre perspectiva înnoirii Bisericii. Așa de exemplu apar întrebări precum: Oare în Biserica noastră predomină vechiul? Are capacitatea Biserica Ortodoxă de a se orienta exigențelor vremii? Manifestă Biserica o dificultate în a transmite mesajul ei lumii în general și anumitor segmente în special? Au apărut deficiențe în raportarea Bisericii Ortodoxe la lumea contemporană și la omul care așteaptă mântuirea prin Biserica aceasta?

Desigur răspunsuri se găsesc destule. Nu căutăm un răspuns anume aici. Vom fi însă de acord cu afirmațiile unui profesor de teologie participant la congresul academiei teologice din Atena, în anul 1946: „Biserica nu poate fi considerată ca ceva de nemișcat, de vreme ce este destinată să influențeze asupra unei societăți viabile. Nu poate decât să țină cont de necesitățile, concepțiile și îngrijorările ei și în consecință să fie un organism viu, cu viață, mișcare și evoluție”.

Prin urmare, dacă putem da un răspuns simplist la felul în care interferează *vechiul* și *noul* în Biserică, putem spune că Biserica este veche în sensul că păstrează neschimbate predaniile moștenite de la începuturile creștinismului, dar în același timp este mereu nouă prin efortul ce-l depune permanent de a răspunde nevoilor credincioșilor de totdeauna, nevoi care sunt pe măsura veacului pe care îl străbatem.

În contextul acesta, provocările Ortodoxiei sunt foarte mari. Ele nu sunt doar de natură internă – referitor

* Expunere susținută în ziua de 11 martie 2015, la Universitatea de Vest din Timișoara, în cadrul ciclului de conferințe prepascale *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*

la misiunea proprie și la relațiile interortodoxe, ci și externă – cu privire la creșterea fenomenului secularizării și globalizării, a neopăgânismului în special.

Pentru familiarizarea cu unele dintre aceste provocări, dăm citire unui fragment dintr-o scrisoare aparținând fostului patriarh al Antiohiei Ignatie al IV-lea, trimisă Federației Mondiale a Tineretului Ortodox în aprilie 2001: „Una dintre principalele probleme ale Ortodoxiei în general este lipsa de unitate vizibilă și tendința de izolare a diferitelor Biserici locale, înclinarea lor de a nu ține seama una de alta. Fără a exagera, se constată că noi ortodocșii ne simțim distanți unii față de alții, că ducem existențe oarecum paralele. Față de asemenea situație, mulți ierarhi, clerici și credincioși se gândesc la crearea unei structuri colegiale panortodoxe permanente, care să fie garantul unității vizibile a Ortodoxiei. O atare structură ar putea în același timp să vorbească în numele întregii Ortodoxii atunci când se așteaptă să se pronunțe cu privire la diferitele probleme cu care se confruntă lumea și creștinătatea. Structurile sinodale ale Bisericilor locale nu pot împlini un atare rol, căci Sinodul Bisericii locale nu poate angaja întreaga Ortodoxie atunci când e vorba de probleme de ordin general. (...) Astăzi rănesc unitatea Ortodoxiei existența paralelă a trei structuri bisericești ortodoxe paralele în Ucraina, a două structuri similare în Republica Moldova și a două structuri în Estonia. Cine va fi în stare să rezolve aceste probleme care au substraturi etnice și politice deopo-

trivă? Să mai amintim o problemă. E vorba despre un anume clericalism exacerbat în Biserica noastră. S-a creat un divorț anormal între clerici și mireni. Ierarhia nu le cere mirenilor să se implice efectiv în viața bisericească, altfel decât prin participarea lor la slujbele din biserici. Noi ortodocșii trebuie să oferim soluții de viață societății contemporane, de aceea avem nevoie unii de alții, nu putem fi dinamici ca Biserica fără o componentă activă a clericilor și a mirenilor deopotrivă... Apoi sunt tinerii, care tind să nu mai țină cont atât de mult de ceea ce Biserica propovăduiește. Societatea îi învață să fie autonomi, să cerceteze și să treacă prin prisma rațiunii totul. Privită din această perspectivă, Biserica pare într-un anume fel învechită, anchilozată în timp și propovăduitoarea unui concept care nu mai este la modă. Noi suntem cei care trebuie să le spunem tinerilor că Biserica este propovăduirea unui Dumnezeu viu și personal. Noi suntem cei care trebuie să le amintim tinerilor de acel moment din Sfânta Scriptură în care se aude glasul care zice: În noaptea aceasta se va lua de la tine sufletul tău... Nimic nu justifică în fața Mântuitorului neglijarea răspunderii noastre colective în slujba întregii Ortodoxii”. Până aici din textul patriarhului fost al Antiohiei. Probabil că între timp ne-am gândit deja și la alte probleme decât cele exprimate.

Dar fie și numai pentru aceste motive, Sinodul panortodox care urmează este notabil prin faptul că se va constitui pentru prima oară, după foarte mulți ani,

Într-o simfonie de voință și de mărturisire a cugetului ortodox autentic, cu privire la problemele lumii contemporane, pe care nimeni dintre ortodocși nu va avea dreptul să o conteste.

Pentru că din păcate, așa cum am arătat mai înainte, există și acum destule voci critice cu privire la întrunirea Sinodului, așa cum de altfel au existat și la vremea convocării lui, acum mai bine de 50 de ani.

Unii ortodocși cred că Sinodul va fi manifestarea lui Antihrist pe pământ, întrucât ierarhii se vor lepăda de credința adevărată. Alții consideră că nu mai are rost întrunirea unui al optulea Sinod ecumenic, întrucât credința este deja definitivată. Alții iau în derâdere aceste pregătiri pentru Sinod, spunând că ierarhii se vor întruni pentru a vorbi despre mâncare (aluzie la tema cu privire la post). Exemplele pot continua. Dar în fine, alții spun că va fi proclamată atunci unirea cu catolicii, iar papa va fi recunoscut drept vicarul lui Hristos pe pământ.

Dincolo de aceste păreri neîntemeiate, dar pe care e bine totuși să le cunoaștem, să ne oprim numai asupra felului în care va fi denumit acest Sinod, unii exprimându-și temerea că el va fi al optulea Sinod ecumenic și deci, ca o consecință, ultimul înainte de sfârșitul lumii văzute și de instaurarea zilei a opta, ziua cea neînserată (despre care vorbește, printre alții și părintele D. Stăniloae în vol III al *Dogmaticii*). Conform eclesiologiei noastre, sinodul episcopilor ortodocși constituie expresia

unității Bisericii locale, dar și universale, așa cum o arată încă din vechime canonul 37 apostolic.

Deci, încă din vremea apostolilor exista în Biserică o puternică tradiție sinodal ierarhică. Iar în istorie, niciun Sinod nu a fost denumit dinainte, anticipativ, ca fiind *ecumenic*, ci numai după ce tradiția bisericească l-a considerat ca atare, după recepția sa de către Biserică în integralitatea sa și mai ales după importanța învățăturilor dogmatice definitive în cadrul acestora.

E de trebuință să știm însă că, după Sinodul al șaptelea și restaurarea cultului sfințelor icoane în secolul IX, respectiv după schisma de la 1054, s-au mai desfășurat și alte Sinoade panortodoxe, cum ar fi: Sinodul de la Constantinopol din 1593, care a hotărât locul V în diptice al Bisericii Rusiei,

Sinodul de la Iași din anul 1642, care a aprobat mărturisirea de credință a lui Petru Movilă, Sinodul de la Moscova dintre 1655-1656, care a aprobat îndreptarea unor cărți de cult, Sinodul de la Moscova din anii 1666 și 1667, pentru rezolvarea unor chestiuni interne ale Bisericii Rusiei și Sinodul de la Ierusalim din anul 1672, care a aprobat mărturisirea de credință a lui Dositei Nottara.

Toate aceste Sinoade nu au mai luat în discuție probleme de dogmă, ci numai de disciplină bisericească. De remarcat că în cadrul Bisericii Romano-Catolice, în cadrul proceselor conciliare posteroare Sinodului șapte ecumenic, s-au adoptat inclusiv noi dogme și dezvoltări

ale credinței, inclusiv la penultimul conciliu, care poartă numele de Conciliul Vatican I.

De aceea, prima conferință panortodoxă presinodală din anul 1961 a decis ca viitorul Sinod să fie denumit *Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei* sau cum l-am numit noi pe scurt *Sinodul panortodox*.

Legat acum de contextul organizării unui astfel de Sinod. Începutul secolului XX, în concordanță cu noile condiții de dezvoltare sociale și economice, nu mai puțin politice, în contextul formării rapide a diasporei ortodoxe, a ridicării în rang sau a apariției unor noi Biserici locale autocefale, au apărut și unele frământări în relațiile inter-ortodoxe, care necesitau o dezbatere serioasă. Printre ele: chestiunea căsătoriilor mixte, în contextul dezvoltării diasporei ortodoxe în țări fără tradiție ortodoxă, educația teologică și religioasă, uniformizarea cultului, relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine etc. Unele dintre aceste aspecte au fost luate în discuție întâia oară într-un context panortodox în secolul XX, la congresul inter-ortodox de la Constantinopol din anul 1923 – atunci când s-a decis și reforma calendarului și la întrunirea panortodoxă de la mănăstirea Vatoped din anul 1930.

2. Debutul pregătirilor Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei

Prima întrunire panortodoxă pregătitoare a Sfântului Sinod al Ortodoxiei a avut loc în septembrie 1961, la Rodos – Grecia, la care a participat și Părintele nostru Mitropolit Nicolae al Banatului, care era pe atunci episcop al Aradului. Aici s-a stabilit prima dată catalogul temelor care vor fi abordate de către Sfântul Sinod al Ortodoxiei, repartizate pe capitole:

– Credință și dogmă (autoritatea cărților anaghiinos-comena ale Vechiului Testament în Biserica Ortodoxă, alcătuirea și editarea unei mărturisiri a credinței ortodoxe cu text unitar pentru toate Bisericile locale);

– Cultul divin (uniformizarea tipicului și a textelor liturgice în Biserica Ortodoxă, folosirea mai largă a Vechiului Testament în cult, redistribuirea pericopelor evanghelice din Duminici și praznice, participarea mai largă a mirenilor la viața cultică și bisericească în general);

– Administrație și organizare bisericească (alcătuirea unei proceduri penale bisericești unitare în întreaga Biserică, uniformă clericală);

– Relațiile dintre Bisericile Ortodoxe

– Relațiile Bisericii Ortodoxe cu lumea creștină

– Ortodoxia și lumea (întărirea misiunii ortodoxe între popoare, răspândirea Evangheliei în lume, potrivit tradiției ortodoxe);

– Probleme de teologie comune (noțiunea de economie în Biserica Ortodoxă: acrivia și pogorământul, primirea în Biserica Ortodoxă a celor de alte confesiuni,

respectiv religii). Recent Patriarhia a tipărit un îndrumător care cuprinde rânduiala primirii la Ortodoxie a celor de alte confesiuni.

– Probleme sociale (avortul, eutanasia, divorțurile, fertilizarea artificială). Azi am putea completa lista și prin alte probleme de bioetică (căsătoriile între homosexuali, posibilitatea de a adopta copii, incinerarea morților, transplantul de țesuturi și organe, ingineria genetică și clonarea)

Între anii 1963-1964 și alte reuniuni panortodoxe s-au desfășurat la Rodos, consacrate în special relațiilor intercreștine și dialogului Ortodoxiei cu celelalte confesiuni creștine. S-a abordat și chestiunea trimerii de delegați ortodocși la Conciliul II Vatican, care se ținea în acest timp la Roma. Conciliul II Vatican, trebuie să o spunem, s-a ținut sub deviza lui *aggiornamento*, adică aducerea la zi a laturilor de activitate ale Bisericii Catolice.

3. Reducerea listei catalogului de la Rodos

Întrucât temele stabilite inițial au fost foarte vaste, iar timpul considerat rămas până la convocarea Sinodului, scurt, în cadrul unor întruniri pregătitoare panortodoxe din anii 1968-1971, s-a căzut de acord ca numai anumite teme să fie alese pentru a fi studiate și trimise spre aprobare Sfântului Sinod al Ortodoxiei.

Astfel, între 21-28 noiembrie 1976 la Chambesy – Geneva, Conferința panortodoxă presinodală, a stabilit catalogul definitiv al temelor, în număr de zece:

1. Problema calendarului

2. Chestiunea impedimentelor la căsătorie

3. Readaptarea dispozițiilor bisericești cu privire la post

4. Biserica Ortodoxă și restul lumii creștine

5. Biserica Ortodoxă și mișcarea ecumenică

6. Contribuția Bisericii Ortodoxe la realizarea păcii, a dreptății, libertății, înfrățirii și iubirii între popoare și la îndepărtarea discriminărilor rasiale și de alte feluri

7. Diaspora

8. Problema autonomiei

9. Problema autocefaliei

10. Dipticele

După cum observăm, temele alese fac parte din domeniul precum Teologia pastorală, Dreptul canonic, respectiv Misiologie și Ecumenism, ca discipline teologice studiate în instituțiile de învățământ ortodox.

III. Dezbaterea temelor aflate pe ordinea de zi a Sfântului și Marelui Sinod

1. Problema calendarului

După cum se cunoaște deja Conferința interortodoxă care a avut loc la Constantinopol în 10 mai-8 iunie 1923, a decis printre altele, îndreptarea calendarului așa numit iulian și înlocuirea lui cu calendarul gregorian, conside-

rat de către oamenii de știință mai exact decât primul. În concret, reforma calendarului ortodox a însemnat suprimarea a 13 zile, astfel: ziua de 1 octombrie 1923 a devenit ziua de 14 octombrie 1923.

Pentru că nu toate Bisericile Ortodoxe au aplicat imediat această hotărâre, s-a stabilit ca până la momentul în care reforma se va implementa în toate Bisericile, Paștile sau Învierea Domnului, cea mai mare sărbătoare a creștinătății, să se țină la aceeași dată de către toți ortodocșii, conform calendarului iulian, neîndreptat. Astfel, unele Biserici, printre care Patriarhia Ierusalimului, Biserica Ortodoxă Rusă și Biserica Ortodoxă Sârbă, iar mai nou Patriarhia Georgiei și Biserica Ortodoxă din Polonia, împreună cu Sfântul Munte Athos, au decis să rămână în întregime la vechiul calendar iulian neîndreptat. Celelalte Biserici Ortodoxe au rămas cu ambele tipuri de calendare.

Astfel, ca și în cazul Bisericii noastre, sărbătorile cu dată fixă se țin după noul calendar gregorian, iar cele legate de Sfintele Paști se țin după calendarul vechi, iulian. Acest fapt aduce prejudicii mai ales duratei postului Sfinților Apostoli în Bisericile cu ambele calendare în uz, în unii ani acesta fiind complet suprimat.

Pentru rezolvarea cauzei, s-a considerat că numai Sfântul Sinod al Ortodoxiei poate lua o măsură reparatorie, așa încât să se ajungă nu numai la uniformitatea calendarului pentru ortodocși, dar și la o sărbătorire comună a Paștilor de către toți creștinii la aceeași dată. În cadrul discuțiilor, reprezentanții Bisericii Rusiei au arătat însă că nici acum credincioșii proprii nu sunt pregătiți pentru reforma calendarului, întrucât aceștia se tem de adoptarea unui calendar instituit de un papă și cred că acest lucru ar însemna o trădare a credinței ortodoxe.

Ei au dat exemplul apoi Bisericile din România, Grecia și Bulgaria, unde reforma calendarului a însemnat apariția mișcărilor stiliste, schismatice față de trupul Bisericii Ortodoxe.

Mai mult chiar, nu mai curând de anul 2014, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale a Poloniei a hotărât trecerea din nou la calendarul iulian, deși adoptaseră inițial reforma calendarului în anul 1923.

Ca o curiozitate, Biserica Ortodoxă autonomă din Finlanda folosește în întregime calendarul gregorian, inclusiv pentru sărbătorirea Paștilor, trecând peste recomandarea conferinței din anul 1923, ca toți ortodocșii să țină Paștile la aceeași dată.

În Estonia de exemplu, tot recent, ortodocșii care țin de Patriarhia Constantinopolului au decis să treacă pe stilul nou, ceilalți, aparținând eparhiei dependente de Patriarhia Rusă rămânând pe stilul vechi calendaristic.

În aceste condiții, pare greu de crezut că Sinodul panortodox de anul viitor va putea lua o hotărâre în sensul unificării calendarului în Biserica Ortodoxă. De

aceea, Conferința presinodală pregătitoare a alcătuit un text care se mulțumește să afirme că: „azi calendarul și opiniile privitoare la acest subiect, precum și situațiile dificile care s-au creat, nu trebuie să conducă la dezbinări, divergențe sau schisme și chiar și cei care nu sunt de acord cu Biserica lor canonică trebuie să adopte principiul venerabil și consacrat al ascultării canonice față de Biserică, întrucât sâmbăta este pentru om, iar nu omul pentru sâmbătă (Marcu 2, 27)”.

2. Chestiunea impedimentelor la căsătorie

Chestiunea impedimentelor la căsătorie a apărut în dezbaterile Sfântului și Marelui Sinod ca o necesitate de ordin pastoral. Se cunoaște că mai ales în diaspora mulți ortodocși stabiliți în țări nemajoritar ortodoxe au încheiat căsătorii mixte cu eterodocși și chiar cu necreștini. În fața acestei situații, se cere Sfântului Sinod al Ortodoxiei o hotărâre unitară pentru toată Ortodoxia, având în vedere diversitatea practicilor actuale: unele Biserici admit căsătoria cu un eterodox doar pe baza consimțământului dintre soți și obligativității botezării copiilor în tradiția ortodoxă, în timp ce altele, ca și Biserica noastră, condiționează trecerea la Ortodoxie a soțului sau a soției provenind dintre eterodocși.

În cadrul discuțiilor preliminare care au avut loc în cadrul conferințelor ortodoxe pregătitoare, s-au desprins trei propuneri, privind căsătoriile cu alți creștini:

- a. Acceptarea, pentru fericirea celor doi și sfințirea vieții, a căsătoriei dintre un ortodox și un eterodox, cu condiția ca eterodoxul să recunoască în scris semnificația binecuvântării primite în Biserica Ortodoxă;
- b. Să se permită căsătoriile mixte cu persoane eterodoxe provenind din confesiuni care au botezul valid, cu obligativitatea botezării copiilor în Biserica Ortodoxă;
- c. Să nu se permită căsătoriile mixte sub nicio formă, indiferent despre care Biserică sau confesiune creștină vorbim.

La final, textul propus spre dezbateri Sfântului Sinod arată că au fost formulate următoarele două propuneri:

- a. căsătoria dintre un ortodox și un eterodox este interzisă după acrvia canonică. Totuși ea ar trebui permisă prin pogorământ și iubire de oameni, cu condiția expresă a botezării copiilor în tradiția ortodoxă;
- b. căsătoria dintre un ortodox și un necreștin este interzisă cu desăvârșire de acrvia canonică.

3. Readaptarea dispozițiilor bisericești cu privire la post

Observându-se de către ierarhii și teologii prezenți la conferințele pregătitoare Sinodului că prescripțiile postului ortodox sunt riguroase și pornindu-se de la constatarea că majoritatea credincioșilor din societatea contemporană nu respectă întru totul prescripțiile privitoare la post din diferite motive (de sănătate, sau de

natura serviciului, unii și cei mai mulți ținând numai prima și ultima săptămână a postului), în cadrul discuțiilor preliminare din pregătirea Marelui Sinod panortodox s-au făcut următoarele propuneri: în toate miercurile și vinerile de peste an să fie dezlegare la pește, să fie dezlegare la pește și începând din a doua săptămână a Postului Mare până în ziua Floriilor inclusiv, reducerea postului Crăciunului sau dezlegarea la pește pe toată durata lui, reducerea postului Sf. Apostoli la opt zile înainte de praznic, harți sau dezlegarea la toate în perioada cuprinsă între Duminica Sf. Apostol Toma (a doua după Paști) și Înălțare, menținerea postului Adormirii Maicii Domnului, deși este un post recent instituit în Biserică, dar acordarea dezlegării la pește pe toată durata lui, ș.a.

Textul final propus spre discutarea Sfântului Sinod nu cuprinde aceste propuneri, însă subliniază că: „pentru acei credincioși care întâmpină greutăți în respectarea postului, fie din motive personale (boală, armată, condiții de muncă, viețuirea în diaspora) sau din motive generale (neputința ca în anumite condiții sau țări să poată fi procurată hrană de post), să se lase la latitudinea Bisericilor Ortodoxe locale ușurarea greutății postului, fără însă a afecta instituția sfântă a acestuia.

De asemenea este important ca toți credincioșii să postească înainte de Sfânta Împărtășanie, în semn de pocăință, în vremuri de ispită, pentru atingerea unui scop sfânt, înainte de hirotonia clericilor și în orice scop duhovnicesc, cu binecuvântarea duhovnicilor”.

4. Biserica Ortodoxă și restul lumii creștine

Textul adoptat în anul 1986 de către Conferința panortodoxă presinodală și propus spre aprobare viitorului Sinod afirmă că „Biserica Ortodoxă este conștientă de faptul că ea este Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească” și prin urmare se simte datorată să dea mărturie lumii creștine despre credința păstrată neștirbită din vremea Bisericii nedespărțite. Pentru aceasta a consimțit în ansamblul ei să participe la dialogul teologic bilateral pe teme dogmatice și practice cu fiecare dintre marile confesiuni creștine (catolicii, vechii orientali, anglicanii, luteranii, reformații și cu vechii catolici). Față de anul 1986 când a fost pregătit textul referitor la relația dintre Biserica Ortodoxă și celelalte confesiuni creștine, în cadrul dialogurilor teologice bilaterale au avut loc mai multe evoluții. Cele mai importante dialoguri teologice s-au desfășurat cu Bisericile Vechi Orientale (acesta s-a încheiat fără succes, anumite Biserici Ortodoxe cerându-le imperios orientalilor recunoașterea deplină a tuturor celor șapte Sinoade ecumenice) și cu Biserica Romano-Catolică (care continuă în vremea de acum cu discuții pe tema *Primat și sinodalitate în primul mileniu creștin*).

5. Biserica Ortodoxă și mișcarea ecumenică

Subiect sensibil, căci despre ecumenism se spun adesea multe, acesta vizează cu precădere implicarea Bisericii Ortodoxe în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor

lor. Astăzi după cum se știe majoritatea Bisericilor Ortodoxe Autocefale sunt membre ale acestui for, mai puțin două: Biserica Bulgariei și Biserica Georgiei. Retragerea lor a fost consecința unor presiuni interne, date de constatarea adoptării de către diferite grupări protestante a unor practici de libertinaj moral și etic: căsătoriile homosexualilor, avorturile, hirotonia femeii, ș.a. Pentru Biserica Ortodoxă Română, rămâne ca reper documentul adoptat de către Sfântul Sinod în anul 1997, în care se arată beneficiile implicării ortodocșilor în Consiliul Ecumenic al Bisericilor și dificultățile actuale, dar inclusiv dorința de a continua participarea în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, iar fundamentală rămâne hotărârea Sfântului Sinod din anul 2008 cu privire la implicarea membrilor săi în activități liturgice și ecumenice cu alte Biserici și confesiuni.

6. Contribuția Bisericii Ortodoxe la realizarea păcii, a dreptății, libertății, înfrățirii și iubirii între popoare și la îndepărtarea discriminărilor rasiale și de alte feluri.

Societatea și lumea au evoluat mult de la redactarea acestui text, propus și el Sfântului Sinod. De aceea el a început să fie revizuit în toamna anului trecut și acum în februarie proximo. Documentul subliniază valoarea persoanei umane, ca fundament al păcii și consideră că Ortodoxia poate și trebuie să contribuie pozitiv la manifestarea idealurilor de pace și libertate în lume. În cadrul

lunii contemporane, contribuția Bisericii Ortodoxe la idealurile amintite ar trebui să fie o mărturie a iubirii, în primul rând, dar și o proclamare continuă a întrupării lui Dumnezeu și îndumnezeirii omului.

IV. Reluarea discuției pe marginea temelor rămase nediscutate

Toate cele șase teme prezentate până aici au fost parcurse până în anul 1990, când dialogul panortodox a fost afectat de o serie de conflicte între Patriarhii, dintre care amintim numai pe cea între Patriarhia Română și cea Rusă pe tema Bisericii din Republica Moldova și pe cea între Patriarhia Constantinopolului și Patriarhia Rusă pe tema Bisericii din Estonia.

În anul 2008, întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe au decis la Constantinopol reînceperea dialogului pentru convocarea Sfântului Sinod, pentru următoarele patru teme nediscutate.

1. Diaspora

Încă de la începutul secolului XX a început să se formeze așa numita diasporă, alcătuită din ortodocși stabiliți în regiuni în care Ortodoxia era până atunci o prezență sensibilă: America de Nord și de Sud, Europa și Australia. Aici s-au format structuri bisericești paralele, aparținând diferitelor jurisdicții în legătură cu Bisericile Mame (rușii, românii, grecii, sârbii, antiohienii, ș.a.). În

pofida canonului 8 de la Sinodul I ecumenic, care stabilește că nu pot funcționa doi episcopi într-o cetate, s-a ajuns ca în mai multe orașe și regiuni din lume să funcționeze diferiți episcopi ortodocși aparținând jurisdicțiilor Bisericilor Mame. Rezolvarea problemei s-a crezut pe bun drept că este de competența Sinodului panortodox. Numai că Patriarhia Constantinopolului și Bisericile grecești s-au prevalat de canonul 28 al Sinodului IV de la Calcedon, care proclama dreptul acestei Bisericii asupra diasporei, cu toate că în cuprinsul aceluiași canon se face referire exactă la provinciile asupra cărora Biserica Constantinopolului are jurisdicție. Bisericile Rusiei, României, Serbiei și Bulgariei au contestat acest drept și au cerut ca unitățile bisericești din diaspora să țină în continuare de ele. Astfel s-a ajuns ca românii ortodocși să aibă în Statele Unite două eparhii: una dependentă de Biserica Mamă și una desprinsă de aceasta, aflată sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe din America. Deși nu s-a găsit pentru moment o soluție unanim acceptată, în anul 2009 Conferința panortodoxă pregătitoare a luat o hotărâre notabilă, anume constituirea de Adunări episcopale ale episcopilor ortodocși canonici în mai multe regiuni ale lumii, în afara teritoriilor canonice ale Bisericilor Ortodoxe locale.

2. Problema autonomiei

Chestiunea aceasta se referă la un act din vechime, atestat de sfintele canoane și de practica bisericească, anume declararea Bisericii unei provincii sau unei țări ca fiind autonome față de conducerea sa autocefală. Se cunoaște astfel autonomia Mănăstirii Muntelui Sinai, a Bisericii Finlandei, a Bisericii Japoniei, a Bisericii Cretei, ș.a. Textul propus Sfântului Sinod al Ortodoxiei, care cel mai probabil va fi adoptat în toamna acestui an, în cadrul Conferinței ultime presinodale, prevede reguli unitare conform cărora o Biserică autocefală poate recunoaște autonomia unei Biserici din cadrul său și felul în care acest fapt beneficiază de recunoaștere panortodoxă ulterioară.

Urmează ultimele două teme aflate în pregătirea Sfântului Sinod, asupra cărora nu s-a găsit până acum niciun consens.

3. Problema autocefaliei

Dintru început, problema aceasta s-a arătat a fi cea mai dificilă. Motivele sunt date de dilemele rămase nesoluționate până în prezent: cine o proclamă, modul de acordare, cum se face recunoașterea de către alte Biserici.

Trebuie să arătăm că în general aici există două tendințe. Una este reprezentată de Patriarhia Constantinopolului care împreună cu alte Biserici pretinde că ea este cea care trebuie să recunoască autocefalia unei Biserici noi. A doua este reprezentată de Patriarhia Rusă, care

împreună cu alte Biserici, consideră că Biserica Mamă este cea care acordă autocefalia.

În virtutea acestui principiu, în anul 1970 Patriarhia Rusă a acordat autocefalie Bisericii Ortodoxe din America, nerecunoscută până azi de majoritatea Bisericilor Ortodoxe Autocefale. Apoi, în anul 1958, Biserica Macedoniei și-a declarat autocefalia față de Biserica Serbiei și este nerecunoscută până azi de toate celelalte Biserici, acest fapt conducând printre altele și la întemnițarea unui episcop trimis în Macedonia de Patriarhia Sârbă, încarcerat mai mulți ani de autoritățile macedonene, dar eliberat recent prin mijlocirile Patriarhiei Ruse. Ca să nu mai amintim faptul că, de-a lungul timpului unele Biserici precum Biserica Georgiei, Biserica Cehiei și Slovaciei, Biserica Poloniei, au primit autocefalie atât de la ruși, cât și de la constantinopolitani.

4. Dipticele

Dipticele reprezintă catalogul cu ordinea celor 14 Biserici Ortodoxe Autocefale. El se întrebuițează mai ales la întrunirile întâistătătorilor, atunci când slujesc sau se reunesc în sinaxe și indică poziția fiecărei Biserici în cuprinsul listei. Ca o similitudine, și astăzi cele 20 de mănăstiri din Sfântul Munte au locul lor bine stabilit în ierarhia locului, în frunte cu mănăstirea Marii Lavre. Dacă pentru primele cinci poziții ale dipticelor Bisericilor Ortodoxe Autocefale pozițiile sunt clare: Patriarhia Constantinopolului, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, Patriarhia Ierusalimului și Patriarhia Rusă, de aici începând toate celelalte Biserici au diptice neuniforme. Astfel, Bisericile Constantinopolului, Alexandriei, Ierusalimului, Serbiei, României, Ciprului, Greciei și Albaniei așează Biserica Georgiei pe locul nouă, în timp ce Bisericile Rusiei, Georgiei, Bulgariei, Poloniei, Cehiei și Slovaciei o așează pe locul șase. Biserica din America figurează ca autocefală numai pentru Bisericile Rusiei, Bulgariei, Poloniei și Cehiei și Slovaciei. Iar Biserica Ciprului pretinde a fi așezată înaintea patriarhiilor noi, imediat după Patriarhia Rusă, pentru că are autocefalie încă de la Sinodul III ecumenic.

V. Chestiuni finale organizatorice ale Sinodului panortodox

Patriarhul ecumenic actual Bartolomeu I-ul declara în anul 2011, într-o scrisoare trimisă tuturor Bisericilor Ortodoxe, că ar fi bine să se convoace cât mai curând Sinodul panortodox, urmând ca acesta să se limiteze la temele asupra cărora s-a găsit un consens până acum. La acestea s-ar putea adăuga un mesaj cu conținut mai larg referitor la problemele care îl preocupă pe omul contemporan.

Nu știm dacă ultimele două teme își vor găsi consensul până la anul în vară. Am văzut de asemenea mai

înainte și că unele dintre textele propuse Sinodului sunt ambigue și nu vor rezolva problemele de fond.

Unii teologi, propun ca Sinodul panortodox să se preocupe și de alte aspecte precum: „Necesitatea catehizării înainte de primirea Botezului și a altor Taine. Stabilirea unor practici unitare în toată Biserica Ortodoxă; Reguli privind (ne)recunoașterea Sfintelor Taine săvârșite în afara Bisericii Ortodoxe sau a structurilor ei canonice. La moment, Bisericile Autocefale nu au o practică unitară (uneori se acceptă hirotonia clericilor eretici, dar nu se acceptă hirotonia și nici măcar botezul unor schismatici); Uniformizarea unor texte și practici liturgice (scoaterea troparului ceasului al III-lea din epicleză, citirea cu voce tare a rugăciunilor, stabilirea unor reguli generale privind pregătirea pentru împărtășire și legătura dintre spovedanie și împărtășanie, [ne]sfințirea icoanelor, diferite practici la Sf. Maslu, diferențierea tipicului parohial de cel monahal etc.); Elaborarea unui nou sistem de citiri biblice (cu fragmente din Vechiul Testament la fiecare Vecernie și cu un nou sistem de împărțire a pericopelor din Apostol și Evanghelie, așa încât mirenii să poată auzi, pe parcursul a 2-3 ani, întreg textul Noului Testament. Sistemul actual este conceput pentru mănăstiri cu slujbe zilnice și oricum are multe carențe.); Sistematizarea normelor canonice din primul mileniu.

Există o mulțime de canoane ieșite din uz sau care se contrazic reciproc, iar organizarea Bisericilor Autocefale este mult prea diferită. În acest sens, ar fi util un nou

„Pidalion”, care să fie aprobat și implementat la nivel panortodox; Societatea modernă așteaptă formularea unor principii duhovnicești, și realiste în același timp, privind contracepția sau fecundarea artificială”.

Până la momentul convocării Sfântului Sinod al Ortodoxiei ar trebui rezolvată problema canonicității alegerii întâistătorului Bisericii Cehiei și Slovaciei, nerecunoscut la ora actuală decât de Patriarhia Rusă, sub auspiciile căreia s-a și desfășurat alegerea.

Oricum ar fi însă, s-a stabilit deja că Sinodul panortodox se va întruni în biserica Sfânta Irina din Constantinopol – aflată lângă palatul sultanilor din Istanbul, acolo unde a avut loc și Sinodul II ecumenic, că vor participa 24 de ierarhi din fiecare Biserica Ortodoxă Autocefală (aproximativ 300 în total), în frunte cu întâistătorul, deși unele Biserici Ortodoxe nici nu au atâția ierarhi în tot Sinodul (Biserica Cehiei și Slovaciei, Biserica Poloniei), iar hotărârile vor fi adoptate pe principiul unanimității și nu al majorității. Fiecare Biserică autocefală va avea un vot, deci înainte va trebui să găsească consensul cu privire la temele aflate în dezbatere în cadrul ierarhiei proprii.

La final, ne exprimăm convingerea, deodată cu întâistătorul Bisericii noastre, că „procesul convocării, pregătirii și reușitei Sfântului și Marelui Sinod, depind în mare măsură de harul lui Dumnezeu, dar și de sinergia sau conlucrarea noastră curajoasă și responsabilă cu acest har”.

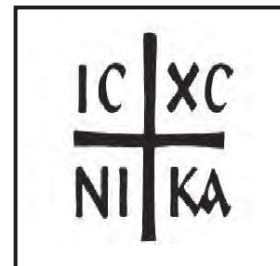
Bibliografie:

- Mitropolit Nicolae Corneanu, Pe baricadele presei bisericești, vol I, Editura Învierea, Timișoara, 2000
- Preot prof. univ. dr. Sorin Cosma, O abordare creștină a bioeticii, Editura Marineasa, Timișoara, 2007
- Arhid. Prof. dr. Ioan N. Floca, Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii, Sibiu, 2005
- Dr. Damaskinos Papandreu Mitropolitul Elveției, Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei. Tematică și lucrări pregătitoare, Editura Trinitas, Iași, 1998
- Metropolit Hilarion Alfeyev, Le saint et grand concile de l'Eglise Orthodoxe, în Irenikon, Revue des Moines de Chevetogne, 2011, no. 2-3
- Dr. Veaceslav Goreanu, Bisericile Ortodoxe locale și organizarea lor canonică în zilele noastre, în Biserica Ortodoxă Română, anul CXXIV, nr. 4-6, aprilie-iunie 2006
- Pr. lect. dr. Vasile Pop, Dialogul Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici creștine (istoric), în Biserica Ortodoxă Română, anul CXIX, nr. 7-12, iulie-decembrie 2001
- Anastasios Yannoulatos, Ortodoxia și problemele lumii contemporane, Editura Bizantină, București, 2003
- Pr. prof. dr. Viorel Ioniță, Hotărârile întrunirilor panortodoxe din 1923 până în 2009. Spre Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, Editura Basilica, București, 2013
- Valer Bel, Teologie și Biserică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008
- Act sinodal nr. 291-12 martie 2013, Arhiva Centrului eparhial, Timișoara
- Trecerea la Ortodoxie a celor de alte credințe, Editura Institutului biblic și de misiune ortodoxă, București, 2014
- Ion Bria, Edited by, Martyria. Mission. The witness of the Orthodox Churches today, WCC Publications, Geneva, 1980
- †Daniel, Patriarch of the Romanian Orthodox Church, Confessing the Truth in Love. Orthodox Perceptions of Life, Mission and Unity, Basilica, Bucharest, 2008
- Prof. dr. Nifon Mihăiță, Dialogue and Orthodox Mission Today, International Review of Mission, 102.1 (396), Aprilie 2013, WCC Publication
- †Anastase Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, Misiune pe urmele lui Hristos, Editura Andreiana, Sibiu, 2013
- Pr. prof. dr. Ioan Rămureanu, Istoria bisericească universală, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992
- <http://www.teologie.net/2014/03/15/marele-sinod-panortodox-probleme/>
- <http://basilica.ro/Intrunirea-comisiei-interortodoxe-pentru-pregatirea-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe-104521.html>
- <http://www.lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/lumea-credintei-nr-4-129-aprilie-2014/sfantul-si-marele-sinod-panortodox/>

SUPLIMENT CATEHETIC

ANUL IV, NR. 14

Martie 2015

SFÂNTA EUHARISTIE ÎN CULTURA POPORULUI ROMÂN

Eleva ANA IONIȚĂ, Clasa a VII-a

Școala Gimnazială nr. 16 „Take Ionescu” Timișoara

Îndrumător prof. DALIA DRUIA

În această Taină, Domnul ni se dăruiește pe Sine, devenind Sfânta Cuminecătură, sub chipul pâinii și al vinului, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Domnul Iisus este Cuvântul lui Dumnezeu întrupat, numit și Lumina. „Lumina era cea adevărată, care, venind în lume, luminează pe tot omul.” (Ioan 1,9) Ea reprezintă bunătatea Domnului.

Sfânta Euharistie este și jertfă și rugă, de mijlocire sau de cerere, pentru că ne împăcăm cu Dumnezeu, pogorându-se în permanență mila lui spre noi, mijlocindu-ne bunul sufletească și trupesc. Prin Sfânta Euharistie sau Sfânta Taină a Împărtășaniei nu primim numai harul dumnezeiesc, ci pe Însuși Izvorul harului, pe Iisus Hristos, cel care s-a întrupat pentru mântuirea oamenilor.

La poporul român, credința creștină a fost adusă în țară încă de la începuturi de către Sfântul Apostol Andrei. Oamenii sunt buni, harnici și iubitori. Ei respectă cu sfințenie învățăturile și tradițiile creștine. Astfel, Sfânta Taină a Împărtășaniei a fost dintotdeauna centrul vieții creștine.

Sfânta Taină a Împărtășaniei se săvârșește în timpul Dumnezeieștii Liturghii. Ea este scopul acesteia. Darurile ce se aduc de către credincioși (pâinea din grâu curat, dospită, și vinul din struguri) se prefac în Trupul și Sângele Domnului, prin invocarea Duhului Sfânt asupra lor,

de către liturghisitor. Aceasta poartă numele de epicleză și constituie cel mai important moment din Sfânta Liturghie.

Pregătirea pentru primirea Sfintei Împărtășanii este de două feluri: trupească și sufletească. Oamenii trebuie să fie împăcați cu toată lumea și să își dorească asta, pentru unirea cu Dumnezeu.

De asemenea, ei trebuie să se spovedească, căci fără spovedanie nu te poți împărtăși. Trebuie să primească dezlegare de la duhovnic și împlinirea canonului dat de acesta. Înaintea Sfintei Taine a Împărtășaniei, se citesc rugăciunile.

Ne putem împărtăși cu adevărat în cinci feluri în Biserica lui Hristos: Prima și totodată cea mai importantă și cea mai deplină este cea cu Trupul și Sângele Domnului. A doua, este cea pe calea

duhovnicească, prin intermediul rugăciunii. Următorul fel de împărtășire este pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Al patrulea este cel prin auz. Nu în ultimul rând, este cel pe calea pomenirii prin intermediul miridelor.

Sfânta Împărtășanie ne dă puterea să iubim mai mult pe Dumnezeu și pe aproapele nostru. Ea ne aduce pace și bucurie în suflet și sănătate în trup, dacă ne împărtășim cu respect, credință și dragoste. „Mai bine sfială decât îndrăzneală!” spunea părintele Arsenie Boca.

ÎMPĂRTĂȘIREA COPIILOR DE LA ȘCOALA DIN DUMBRĂVIȚA

Director pr. prof. ADRIAN NICOLA

Prof. IOANA DRAGOMIR

Perioada Postului Sfințelor Paști i-a adus pe elevii Școlii Gimnaziale din comuna Dumbrăvița, însoțiți de cadrele didactice, la sfânta biserică pentru a se spovedi și împărtăși cu Sfintele Taine.

În fiecare zi de miercuri și de vineri, au participat câteva clase la Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, iar încununarea împărtășirii cu Hristos a avut loc la sărbătoarea Bunei Vestiri, când aproximativ nouă clase de elevi au fost spovediți și împărtășiți.

Părinții slujitori i-au îndrumat pe elevi să se roage, să săvârșească fapte bune, să participe la sfintele slujbe și să se împărtășească regulat, iar la final, răbdarea și dragostea lor a fost răsplătită prin oferirea de daruri.

Euharistia reprezintă fundamentul vieții oricărui creștin de la naștere până la desăvârșire.

Botezul îi face pe oameni mădulare ale Trupului Său, iar prin Sfânta Euharistie creștinii primesc hrana vieții veșnice; Sfânta Împărtășanie apropie și mai mult pe creștin de Dumnezeu.

Darurul euharistic face viu și lucrător darul mântuirii primit la Botez. Sfântul Maxim Mărturisitorul arată legătura ce există între „Taina Începutului” – Botezul și finalitatea vieții spirituale “Taina Sfârșitului” – Euharistia: amândouă fac să se sălășluiască în noi dinamismul morții lui Hristos, prin amândouă ne însușim puterea transformatoare a morții Lui.

Acestea formează un tot, în integritatea stării de mântuire. Și prin Euharistie devenim purtători de Hristos, se extinde în noi starea de mântuire, de înviere și de slavă săvârșită de Hristos în umanitatea asumată de El.

În legătură cu împărtășirea de Hristos, jertfit și înviat, Părintele Stăniloae scrie: “Sunt asemenea cu Hristos cel jertfit și Înviat căci pregust din Jertfa și Moartea Sa, și nu mă împărtășesc numai de jertfă ci și de jertfitor. Sunt asemenea cu El, și nu mai știu și nu mai pot face distincție între ceea ce e al meu și ceea ce este a Lui”.

Hristos umple cu umanitatea Lui, umanitatea noastră prin Împărtășanie. Hristos rămâne în noi și noi în El prin Sfânta Împărtășanie.

Pâinea și vinul aduse de comunitate se prefac în Trupul și Sângele Domnului fără să se piardă chipurile lor. După prefacerea elementelor, Domnul este prezent în Euharistie, întreg nu numai sub fiecare din cele două chipuri ale pâinii și vinului, ci și în fiecare părticică din ele Hristos e prezent cu Trupul și Sângele Său întreg pe fiecare altar, sub fiecare din cele două chipuri și în fiecare părticică din ele.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice în acest sens: „Hristos ne-a dat puțința să ne săturăm de trupul Lui, ridicându-ne la o prietenie și mai mare și arătându-ne dorul Lui către noi”.

Efectele pozitive ale Sfintei Împărtășanii asupra trupului și sufletului, sunt exprimate în următoarea rugăciune: „Mintea și sufletul, inima și trupul, sfințește-mi-le Mântuitorule, și mă învrednicește fără de osândă, Stăpâne, să mă apropii de înfricoșătoarele Tale Taine”.

Ele sunt, pe de o parte înfricoșătoare, dacă sunt primite cu nepăsare și în stare de păcat, pe de altă parte sunt pline de dulceață spirituală dacă sunt primite cu

credință și în stare de puritate. Iar lucrarea lor e cu atât mai benefică cu cât e însoțită de rugăciunea noastră.

„Biserica lui Hristos – după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur – este o Biserică vie și puternică în măsura în care se hrănește cu Trupul și Sângele lui Hristos...”

Fără o legătură tainică cu Hristos nu este cu puțință o Biserică și o viață creștină propriu-zisă. Fără această comuniune dintre Hristos și credincioși pe calea dumnezeieștii Euharistii, nu poate fi vorba de o Biserică vie. Născută din Trupul și Sângele Domnului, ea nu poate fi vie în afara Trupului și Sângelui Lui.

Neputând fi vie în afara dumnezeieștii Euharistii, Biserica lui Hristos trebuie să se alimenteze continuu din Taina ei însăși, din dumnezeiasca Euharistie.”

Alexandru Schmemmann atenționa pe contemporanii săi: „În toate vremurile, dar cu precădere în era noastră tulburată și confuză, fiecare renaștere ortodoxă și-a avut izvorul în redescoperirea Sfintelor Taine și a vieții sacramentale și mai presus de toate, în renașterea Euharistică.

Iar dacă astăzi această renaștere euharistică și sacramentală bate la ușile Bisericii noastre, ar trebui să ne încurajeze ca semn că această fundamentală criză a secularizării se apropie de sfârșit”.

BUCURIA CUVÂNTULUI

Director prof. ADELA PANAIT

Cu bucurie slujirii Cuvântului doresc să prezint una dintre inițiativele Școlii "Sf. Antim Ivireanul", cenaclul literar, ce poartă numele BUCURIA CUVÂNTULUI și care le prilejuiește, elevilor noștri, ocazia de a-și prezenta creațiile, dar și talentul de interpreți. Ne jucăm, stimulând imaginația curată și îi dăm drumul, ca unor porumbei în zbor...

Momentul prezentării este de un farmec aparte datorită emoțiilor pe care copiii le trăiesc și le insuflă poeziilor și eseurilor pe care le-au pregătit.

Minunata Sărbătoare a Bunevestiri a reprezentat ocazia potrivită de a organiza a doua ediție a cenaclului dedicat tuturor mamelor și primăverii ce-o poartă în suflet.

Am organizat evenimentul în două secțiuni, prima de interpretare și a doua de creație. Elevii noștri s-au înscris, în funcție de pregătire și preferințe. Au participat cu bucuria dezinvoltă a copilăriei și cu maturitatea creatorului ce își tratează cu atenție și severitate opera. Au pus în bucuria lor respectul față de mamă și, mai ales, dorința de a mulțumi pentru grijă, dragoste, oboseală și nespusa căldură a brațelor mamei.

Juriul, format din persoane dragi școlii noastre, dar din alte domenii de activitate, s-a dovedit fascinat de curajul, sinceritatea și talentul nostru. Am pornit astfel la drum și avem încredere că e o direcție bună.

Ca profesor într-o școală ortodoxă, cred cu tărie că educația adevărată constă în implementarea valorilor creștine. Reperetele vieții noastre trebuie reflectate în ceea ce oferim copiilor. Într-o lume care-i respinge, care le refuză tocmai dreptul la dezvoltare, noi, dascălii, școala în sine, vom găsi compensația care să-i ghideze.

Aceasta este prima trăsătură a educației ortodoxe, să înconjori micul suflet, ce ți-a fost dat să-l crești, cu iubire. De-aici se va dezvolta apoi încrederea în sine, bucuria descoperirii, fascinația începuturilor și credința că totul ne e dat spre împlinire și înnobilare.

Știu că totul poate fi transformat prin iubire, știu că sufletele sunt mai delicate decât florile, au nevoie de

căldură, de zâmbete sincere, de susținere, de norme morale, de povățuire, căci doar așa, prin multă răbdare, vor crește mari și puternice. Am căutat școala în care să se predea iubire. Am găsit-o, așa cum ne e dat să ne iasă în cale ce e bine și drept, la momentul potrivit. De acum e rândul meu să o prezint celor ce caută bucuria.

Școala mea de suflet poartă numele Sfântului Antim Ivireanul, e școala ortodoxă din Timișoara, născută ca o urmare firească a Grădiniței "Troița", unde copiii continuă educația în valorile ortodoxiei, deprinsă de la părinți și bunici. Cele două instituții s-au creat sub înaltul patronaj al Arhiepiscopiei Banatului și al Asociației "Prologos".

Noi suntem la început de drum, ne poticnim uneori, din prea multe intenții bune, am învățat că, dorind să arăți totul, te pierzi în detalii și uiți esențialul, însă învățăm zâmbind, cu multă dăruire și dorință de a ne perfecționa.

Educația în spiritul valorilor ortodoxe implică, deopotrivă, devotament din partea educatorilor, dascălii, preoți, pedagogi, psihologi, dar și din partea părinților.

Ne place să recunoaștem că, de această dată, noi, educatorii, continuăm educația primită în familie și șlefuiim sufletul, ascuțindu-i min-

tea, trezindu-i simțurile, respectând perseverența, logica și performanța în cunoaștere.

Ne bazăm demersul didactic pe încredere, pe descoperire, pe bucurie. Vrem să ne motivăm elevii să aleagă munca susținută, altruismul, satisfacția pe care ți-o oferă datoria împlinită. Sigur că fiecare zi ne rezervă situații din care învățăm, stări noi, pe care le trăim cu entuziasm, cu emoții, dar nu mai suntem temători fiindcă ne susține credința și apartenența la comunitatea ortodoxă, de unde ne preluăm puterea de a face față oricărui obstacol.

Alături de cenaclu, care va continua să-și desfășoare activitatea în intervale regulate, vom elabora revista școlii, cu același nume, vom porni spre alte proiecte culturale și sportive și vom continua să ne bucurăm sincer și cu toată inima pentru fiecare moment în care învățăm o lecție a răbdării și a modestiei.

VESTIND MINUNEA

Eleva ANA MARIA TOMESCU, clasa a V-a,
Școala Primară Sf. Antim Ivireanul

Boarea dimineții învăluie pășunea
Soarele răsare vestind chiar minunea
Ce azi-dimineață, pe la revărsat,
Umplând colini de slavă, iarăși s-a întâmplat.

Clopotele bat, umplând și sat, și munți,
Aducând lumină pe negrele lor frunți.
Starețul bătrân și încărcat de veacuri,
Ținând doar crucea-n mâini de la revărsaturi,
Înconjură lăcașul într-un duios alai
Făcând bisericuța să pară că-i un rai.
A treia oară, însă, el falnic se opri
Și în fața ușii poruncitor grăi:

– Deschideți-vă, dară voi, de aur porți,
Să intre împăratul pentru noi toți!
Dară din 'năuntru puternic s-auzi:
– Cine este acesta care îmi grăi?

– Împăratul slavei și-al îngerilor domn,
Ce sculat-a iadul din veșnicul său somn.
Lacătul cel mare cade-a treia oară,
Simbolizând raiul, deschis pentru noi iară.

Iar odată cu Învierea Domnului Hristos
Revine la viață tot ce e frumos.
Codrul, ce întunecat fiind, din nou e luminos,
Răsunând prin ramuri un ciripit voios.

Pârâiașul, adormit de gerul iernii grele
Începe să susure prin mii de firicele
De iarbă, ce acum au încolțit
Și raiul primăverii mereu l-au pregătit.

Să ne împărtășim și noi de slava Domnului divină
Așa cum din iad i-a scos pe cei fără de vină.

Desen realizat de AMALIA RADONUR, cls. a VII-a, Șc. Gimnazială Lenauheim

UN NOU DOCTOR ÎN TEOLOGIE

Preot prof. univ. dr. SORIN COSMA

Școala Doctorală a Facultății de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu a declarat cu calificativul maxim pe Părintele diacon Iosif Stancovici (din cadrul Episcopiei ortodoxe sârbe din Timișoara), doctor în teologie, în urma susținerii, la 3 februarie 2015, a proiectului tezei de doctorat referitoare la *Familia în lumina datelor revelaționale ale Cărții Facerii. Creșterea și formarea tinerei generații. Un răspuns la provocările lumii contemporane.*, alcatuită la catedra de *Studiu biblic al Vechiului Testament*, având ca îndrumător științific pe Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan.

Părintele Diacon Iosif Stancovici, fiul Părintelui dr. Branislav Stancovici, protopopul ortodox sârb al Timișoarei, primind o aleasă educație duhovnicească în familie a urmat și absolvit secția de *Teologie Pastorală* din cadrul Liceului Pedagogic „Carmen Sylva” din Timișoara, promoția 1999–2004. Începând cu 2004 și până în 2008 a urmat concomitent cursurile secțiilor de *Teologie Pastorală* și *Filologie Clasică* ale *Facultății de Litere, Istorie și Teologie* din cadrul *Universității de Vest* din Timișoara. La finalul studiilor a susținut examenele de licență la ambele facultăți cu lucrările: *Educația la evrei*, sub îndrumarea Pr. conf. dr. Constantin Jinga, respectiv *Paideia greco-romană*, sub îndrumarea conf. dr. Claudiu Arieșan.

În 2008 s-a înscris la Școala Doctorală a Facultății de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna” în cadrul *Universității „Lucian Blaga”* din Sibiu. Pentru elaborarea tezei de doctorat, la îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, îndrumător științific, a studiat mai întâi la biblioteca *Facultății Ortodoxe Sârbe* din Belgrad, continuând apoi la *Universitatea Ebraică* din Ierusalim. Beneficiind de o bursă de specializare a studiat la Institutul Catolic Franciscan din Ierusalim (*Studium Biblicum Franciscanum*), obținând la finalul cursurilor *Diploma di formazione biblica* (Diplomă de formare biblică). În această perioadă a elaborat mai multe studii, temeinic documentate, publicate mai ales în revista *Altarul Banatului* din Timișoara, apreciate în mod deosebit de către Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului, care le-a și recomandat pentru publicare în 2010 și în 2012.

Comisia examenului de doctorat, prezidată de Pr. prof. univ. dr. Aurel Pavel, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, având în componența sa pe Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, coordonator științific și pe membrii comisiei: Pr. prof. univ. dr. Vasile Mihoc de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, Pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma de la Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița și Pr. prof. univ. dr. Emilian Cornișescu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, a constatat că prezenta lucrare, însumând 648 de pagini, este de actualitate umplând un gol în teologia biblică românească, în sensul că prezintă familia ca celulă de bază a societății raportată la autenticul naturii umane ce poartă în sine chipul lui Dumnezeu având menirea de a realiza și statornici împărăția Sa în lume.

În același timp, reprezentând o dezbatere în profunzime a datelor scripturistice, lucrarea se constituie ca un document de inspirație biblică în stabilirea învățaturii de credință a Bisericii ca teme în direcția teologiei sistematice, precum în dogmatică, teologia fundamentală, apologetică, morală, spiritualitate, bioetică și misiune creștină, iar prin faptul ca datele revelaționale ale Cărții Facerii stabilesc ordinea divină în lume studiul de față oferă și o orientare optimă în formularea normelor juridice și liturgice ale Bisericii Ortodoxe.

Comisia a constatat că prezentul proiect al tezei de doctorat este rodul unei activități de cercetare de mai mulți ani, autorul având acces la limbile ebraică, greacă și latină, precum și la limbile de circulație mondială: engleză, franceză, germană și italiană, a utilizat o bogată literatură de specialitate de mare actualitate și de cea mai bună calitate dovedind capacitate de analiză și sinteză în dezvoltarea variatelor aspecte ale teologiei biblice, precum și echilibru în problemele complexe și controversate pe care le ridică subiectul tratat.

Astfel, s-a concluzionat că lucrarea cu tema familiei în lumina datelor revelaționale ale Cărții Facerii fiind de mare actualitate este bine conturată, temeinic documentată și academic dezvoltată, încât, deopotrivă cercetătorul biblic cât și teologul interesat în cunoașterea variatelor aspecte ale familiei și educației prezentate de Cartea Facerii poate găsi răspuns preocupărilor pe care intenționează să le întreprindă în această direcție, iar cititorul oricare ar fi poate primi orientarea optimă în viața personală și familială.

Apreciind după cuviință strădaniile proaspătului doctor în teologie, Părintele diacon Iosif Stancovici, comisia a reținut în același timp și aportul învățământului timișorean, care i-a dat o temeinică pregătire și orientare în activitatea de cercetare științifică.

PĂRINTELE TEOFIL PĂRĂIAN ȘI TAINA SCHIMBĂRII DE SINE

Diacon MARIUS-ADRIAN RUMEGA

Fără îndoială că unul dintre cele mai frumoase chipuri ale ortodoxiei românești a fost cel al Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian. Peste ani, părintele bucuriei va rămâne în conștiința colectivă prin zâmbetul său inconfundabil; un zâmbet al veșniciei, asemanător poate cu cel al părintelui Iosif Vatopedinul, trecut la Domnul în același an, 2009.

Dincolo de statura de mare duhovnic, clădită prin ani mulți de rugăciune și nevoiță, Părintele Teofil este viu prin cuvântările, conferințele și cărțile lăsate nouă ca moștenire.

De asemenea, din toată activitatea sa de propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu, rămâne de netăgăduit faptul că arhimandritul de la mănăstirea Sâmbăta de Sus a fost un mare iubitor la tinerilor. Lucrarea sa de revigorare duhovnicească, mai ales după anul 1990, a dat rod însutit prin frumoasele tabere de vară, care sunt deja o tradiție la Mănăstirea Oașa, sau din nenumăratele conferințe susținute în țară și în străinătate. În mod special, el îi iubea pe tineri din toată inima pentru că: tânăru, spunea părintele, e modelabil, bătrănu-i țapăn.¹

¹ Arhim. Teofil Părăian, *Veniți de luați bucurie*, ed. Teognost, p. 287, Cluj-Napoca, 2007.

Prin dragostea pe care o împărtășea, i se răspundea cu dragoste. Așa se explică faptul că mulți tineri erau dornici să stea în preajma sfinției sale, avându-l ca povățuitor. În toate atitudinile sale se întrezărea un echilibru ce scotea în evidență experiența sa lăuntrică. Părintele era un om blând, dar cu discernământ duhovnicesc, căci de multe ori punea în rânduală zburdălnicia tinerescă: „întâi ne facem datoria și după aceea vine bucuria.”²

Știut este faptul că părintele Teofil, deși era nevăzător, printre multe alte calități avea și darul oratoriei. A fost un bun cunoscător al Sfintelor Scripturi și al Filocaliei. Noul Testament, Filocalia, precum și apoftegmele Sfinților Părinți au fost cărțile sale de căpătâi. Iar memoria sa deosebită, iluminată de Dumnezeu, sensibiliza și fascina întregul auditoriu, atunci când recita vreo poezie creștină.

La aceste rânduri, cunoscute deja de multă lume, ce-aș mai putea adăuga?

În cuvântările sale, părintele Teofil recomanda spre lectură o carte scrisă de Eleanor H. Porter: *Pollyanna - Taina mulțumirii*. Cartea a stârnit curiozitatea multor credincioși, căci, la un moment dat, o puteai găsi chiar și la standul de cărți religioase din preajma sălii de conferință.

Din aceeași curiozitate colectivă mi-am procurat povestea Pollyanei. Eram dornic să aflu de ce părintele ne-a recomandat-o. Oare de ce această carte să fie introdusă în lista cărților bune de citit? Într-un mod accesibil și captivant, am fost surprins să descopăr pagini desprinse parcă din Patericul egiptean. Nu e greu să-ți dai seama că firescu întâmplărilor din pustiul Sketis poate fi actualizat în cotidian prin viața unei fetițe de 11 ani care face bine la toată lumea. Și poate de aceea părintele Teofil o menționa în conferințele sale. Viața este simplă atunci când este privită prin ochii unui copil inocent și aparent naiv.

Pollyanna, fiică de preot misionar, rămasă orfană de ambii părinți, înfruntă cu stoicism greutățile vieții printr-un joc al mulțumirii. Odată, pe vremea când trăia tatăl ei, ca orice copil, își dorea o păpușică. De multe ori aștepta ca în butoiașele misionare să găsească jucăria mult dorită. La finalul mai multor scrisori, fetița primiște doar niște cârje, anticipându-se chiar suferința ce o va avea de suferit: invaliditate temporară.

Nemulțumirea fetiței, precum și pasaje încurajatoare din Sfânta Scriptură, l-au pus pe preotul misionar să inventeze jocul mulțumirii: „să găsești în orice împreju-
² Arhim. Teofil Părăian, *op.cit.* p. 35.

rare ceva de care să te poți bucura.³” Oare nu și din această carte a învățat Părintele Teofil să se bucure de tot ce este în jurul său, chiar dacă nu vedea lumina zilei?

Prin comparație, acest joc al mulțumirii nu e mai prejos de gândul bun pe care Părinții din pustiu încercau din răsuputeri să îl dobândească: „Niciodată n-am intrat în chilia mea cu gând rău împotriva vreunui frate care m-a supărat. Și m-am străduit, pe cât mi-a fost cu putință, să nu las pe nimeni să intre în chilia lui cu vreun gând rău împotriva mea.”⁴

Lupta pentru sădirea gândurilor bune nu este o luptă oarecare, lipsită de importanță. Gândul rău nu poți să-l îndepărtezi definitiv, ci trebuie doar transformat într-un gând bun. Natura lea gândului bun intră în firescul omului atunci când acesta trăiește simplu, nu-și complică viața, ci caută mai ales smerenia. Să ai gând smerit e o mare realizare! Și întotdeauna nu e meritul nostru, ci e darul lui Dumnezeu!

În acest act metanoic, de transfigurare, s-au angajat, de pildă, Părinții din pustia Sketis, făcând să înflorească din lacrimile pocăinței florile neveștejite ale sfințeniei. Uneori greșit se crede că ei au fugit de lume. Ei au fugit doar de grijile lumesti, mistuiți doar de focul iubirii lui Dumnezeu în care era cuprinsă și rugăciunea pentru lume. Patericul cuprinde multe sfaturi din care se înțelege foarte bine lepădarea de lume: „A muri față de aproapele tău, înseamnă a-ți duce păcatele propii și a nu avea grija altuia, dacă-i bun sau rău. Să nu faci rău nimănui și să nu ai niciun gând rău pentru cineva în inima ta. Nu dușmăni pe nimeni și nu ține dușmănia în inima ta. Nu-l urî pe cel care-și dușmănește aproapele. Aceasta este pacea. În toate mângâie-te cu gândul că truda durează puțin, iar odihna totdeauna, prin harul lui Dumnezeu.”⁵

Așa a procedat și Pollyanna: a început cu sine, ajutată de Dumnezeu. A luptat pentru dobândirea gândului bun și a biruit. Dobândind gânduri bune față de semenii, a descoperit iubirea Domnului Hristos. Prin această iubire, izvorâtă din Dumnezeu, fetița a devenit mulțumită de ce are, i-a mulțumit pe cei din jur, reușind în final să schimbe oamenii unui întreg oraș. Dragostea debordantă cu care Pollyanna cuprindea pe toată lumea a înmuiat cele mai reci și mai împietrite inimi. Gingășia și naivitatea sa de copil nevinovat a unit într-o comuniune, aproape euharistică, de mulțumire și recunoștință, întreaga comunitate din care făcea parte.

Aș recomanda această carte mai ales vârstarelor tinere din societatea noastră, asupra cărora se dă o luptă aproape fățișă și tot mai pregnantă. Nu mă refer aici

3 Eleanor H. Porter, *Pollyanna - Taina mulțumirii*, ed. Nepsis, 2014, p. 33.

4 Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu, Avva Isaac, ed. Polirom, 2007, p.178.

5 *Idem. Șapte capete pe care avva Moise i le-a trimis avvei Pimen*, p. 234.

numai la scoaterea religiei din școală, ci și la multitudinea de informație aparent inofensivă, dar care numai la fapte bune nu te îndeamnă.

Lectura nu trebuie ocolită nici de mințile mai pretențioase care sunt mereu în căutare de lucruri profunde. Uneori, soluțiile multor probleme „grele” sunt dezlegate prin cele mai banale întâmplări, așa, ca la Pateric. Cartea se dorește a fi și un antidepresiv eficient, mai ales pentru cei deznădăjduți sau cărora le lipsește stima de sine. Personajele cărții sunt bine conturate, încât n-ai cum să nu te regăsești într-un tipar.

Trăim într-o lume tot mai agitată, care ne cere tribut cu o viteză amețitoare. Timpul parcă se scurge fără să ne dăm seama. Viața însăși pare tot mai complexă pentru că și noi ne dorim tot mai multe, devenim tot mai „complexați” și deloc contemplativi. Orgoliile sunt mari pentru că ofertele sunt ispititoare. Mai ales oferta virtuală este una din măștile fericirii care slăbește foarte mult comuniunea. Vedem știri la tot pasul, ne frământăm, judecăm, analizăm, dar toate pentru ce? Ce fac EU, fără a avea gândul că pot schimba ceva? Lasă-L pe Dumnezeu să lucreze cu și prin NOI!

Din mândrie încercăm tot mai mult să îi schimbăm pe alții și astfel nemulțumirea ne pândește la tot pasul. Nemulțumirea se transformă într-o frustrare continuă care te face să-ți pierzi pacea lăuntrică. Și toate acestea pentru că, în marea involburată a vieții, uităm să ne schimbăm mai întâi pe noi înșine.

În smerenia sa, părintele arhimandrit Teofil Părăian a schimbat lumea, pentru că s-a schimbat pe sine. A fost mulțumitor, înmulțind talanții.

Bunul Dumnezeu să-i facă veșnică pomenire!

IMNURILE TRIODULUI

Preot BOGDAN NEAGA

Calendarul nostru creștin ortodox, din punct de vedere al rânduielilor bisericești și al slujirii în mod special, se împarte în trei mari perioade: a *Octoihului*, a *Triodului*, și a *Penticostarului*; perioada de 10 săptămâni dinaintea marelui praznic al Învierii *Domnului* o numim a *Triodului* sau, așa cum scrie pe prima pagină a acestei cărți de strană, a *întreitelor cântări lui Dumnezeu*; acest gen de ode sau imnuri întreite simbolizează evident numărul persoanelor *Sfintei Treimi*.

Primele trei duminici ale *Triodului*

Această perioadă, despre care am amintit, a *Triodului*, începe cu *Duminica Vameșului și a Fariseului*, numită astfel după parabola din pericopa evanghelică citită în această zi, la Sfânta Liturghie.

Una dintre *stihirile Vecerniei* ne avertizează și ne îndeamnă în același timp: "Să nu ne rugăm ca fariseul, fraților, cel ce se înalță pe sine, se va smeri; să ne smerim înaintea lui Dumnezeu prin postire strigând: Dumnezeule, milostivește-Te spre noi, păcătoșii...".

Foarte cunoscute sunt însă pentru mulți credincioși unele dintre cântările *Utreniei* aceleiași zile: "Ușile pocăinței deschide-mi, Dătătorule de viață; că mâneacă (aleargă) sufletul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul întinat. Ci curățește-l ca un îndurat, cu mila milostivirii Tale..." sau: "La mulțimea faptelor mele cele rele, cugetând eu, păcătosul, mă cutremur de înfricoșata zi a judecării; ci îndrăznind spre mila milostivirii Tale, ca David strig Ție: Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta...".

Următoarea duminică, numită a *Fiului Risipitor*, după bine cunoscuta parabolă rostită de Mântuitorul, ne aduce un imn trist, din *Psalmii* lui David, menit să ne pregătească de perioada de post, al cărei început se apropie: "La râul Babilonului, acolo am șezut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion. (...) Cum să cântăm cântarea Domnului în pământ străin? De te voi uita, Ierusalime, uitată sa fie dreptatea mea!" (Psalmul 36, 1; 4-5)

Duminica *Lăsatului sec de carne*, seara, la Vecernie, ne poartă cu gândul spre Înfricoșata Judecată: "Când se vor așeza scaunele și se vor deschide cărțile și Dumnezeu va ședea la Judecată... ce vom face atunci, noi oamenii, cei vinovați de multe păcate?".

"Ieșit-a Adam din rai pentru mâncare; pentru aceasta plângea tânguindu-se și cu glas de umilință zicea: Vai mie! o poruncă a Stăpânului am călcat și de tot binele m-am lipsit...". Această meditație ne-o propune *stihovavna Vecerniei* din *Duminica Lăsatului sec de brânză*.

Cele șase duminici ale *Postului Mare*

Începând *Postul Mare*, se va săvârși, specific numai acestei perioade calendaristice, *Liturghia Darurilor mai înainte Sfînțite* sau a Sfântului Grigorie Dialogul; în cadrul acesteia, vom auzi imnurile deosebite precum *Herucicul*: "Acum puterile cerești împreună cu noi nevăzut slujesc, că iată intră Împăratul măririi... iată Jertfa cea de taină, de dânsle se înconjura. Cu credință și cu dragoste să ne apropiem ca părtași vieții veșnice să ne facem", sau priceasna: "Gustați și vedeți că e bun Domnul"; trebuie spus că această *Sfântă Liturghie* are un farmec aparte pentru faptul că se săvârșește unită cu *Vecernia*.

În prima duminică din perioada *Postului*, numită *Duminica Ortodoxiei*, închinată cinstirii icoanelor, *mărirea troparului* ne evocă o frumoasă rugăciune: "Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greșelilor noastre, Hristoase Dumnezeule, că de voie ai voit a te sui cu Trupul pe Cruce...".

Fiecare dintre duminicile *Postului Mare* poartă un anumit nume, o anumită tematică, folositoare pentru mântuire și ziditoare de suflet, tocmai pentru a sprijini și mai mult apropierea de Dumnezeu în această perioadă a anului calendaristic; astfel, a doua duminică din acest Post este dedicată Sfântului Grigorie Palama, care a trăit în urmă cu aproximativ șase secole și a fost un ilustru nume

din șirul sfinților teologi bizantini; *mărirea troparului* oglindește și ea acest merit: "Luminătorule al dreptei credințe, întărirea Bisericii și învățătorule, podoaba monahilor, apărătorule cel nebiruit al teologilor, făcătorule de minuni, Grigorie, lauda Tesalonicului...".

"Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău" este *Troparul* cu care suntem familiarizați de la *Inălțarea Sfintei Cruci* – 14 septembrie, dar care revine și acum, în a treia duminică a Postului, închinată *Sfintei Cruci*, simbol care evocă Patimile Mântuitorului.

Cea de-a patra duminică a Postului Mare este numită și a *Sfântului Ioan Scărarul*, părinte filocalic căruia îi suntem recunoscători pentru mult citita *Scara raiului*, foarte folositoare și îndrumătoare pentru suflet; din acest merit izvorăște și *Troparul*: "Locuitor pustiului și înger în trup și de minuni făcător te-ai arătat, de Dumnezeu purtătorule, Părintele nostru Ioan, cu postul, cu privegherea și cu rugăciunea cereștile daruri luând...".

În urmă cu o mie și trei sute de ani a trăit un mare îmnograf bizantin, *Sfântul Andrei Criteanul*, arhiepiscop al Cretei, căruia îi datorăm multe din cântările ce se găsesc în cărțile de strana și se intonează în cadrul vecerniilor și al utreniilor; din acest motiv, în săptămâna a cincea a Postului, miercuri seară, se săvârșește *Denia* sau *Canonul Sfântului Andrei Criteanul*, o bogată înșiruire de cântări și rugăciuni. Vineri seară, în aceeași săptămână, amintind de *Buna Vestire*, se săvârșește *Acatistul Maicii Domnului*, în cadrul căruia slujitorii, strana și credincioșii cântă împreună una dintre cele mai vechi cântări bisericești (datând posibil din secolul al VII-lea), și anume *Condacul* glasului al optulea : "Apărătoare Doamnă, pentru biruință mulțumire, mântuindu-ne din nevoi aducem ție... Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!", după care întreaga obște se închină cu smerenie .

Duminica a V-a din Postul Mare ne aduce aminte de istorisirea Sfântului Zosima (sec. V) despre *Maria Egipteanca*, un exemplu zdrobitor de pocăință, smerenie și post – și în același timp de putere a omului de a trece de la cele rele la apropierea de Dumnezeu; *Troparul* mărturisește și el : "Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit cel după chip, că luând Crucea ai urmat lui Hristos și lucrând ai învățat să nu se uite la trup, căci este trecător, ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor; pentru aceasta și cu îngerii împreună se bucură, Cuvioasă Marie, duhul tău."

"Astăzi harul Sfântului Duh pe noi ne-a adunat, și toți luând Crucea Ta zicem: Bine ești cuvântat, Cel ce vii în numele Domnului; Osana, Celui dintru înălțime!" este *stihira* glasului pe care o cântă împreună strana și credincioșii în Duminica a VI-a din Postul Mare, a *Floriilor*; intrăm de acum în Săptămâna Patimilor;

Săptămâna Patimilor

Această săptămână este cea care încheie acest Post, dar care, deși tristă, este și foarte frumoasă prin *Deniile* ce se săvârșesc în fiecare seară, mai ales *Denia celor Douăsprezece Evanghelii* (joi seara) și *Prohodul Domnului* (vineri seara).

În cadrul acestor *Denii*, credincioșii aflați în Biserică intră în atmosfera duhovnicească specifică acestei perioade calendaristice, datorită cântărilor bisericești pe care doar în aceste zile le auzim; între acestea, amintim *Luminânda*: "Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită, și îmbrăcăminte nu am ca să intru într-însa..."; *troparele*: "Iată Mirele vine în miezul nopții și fericită este sluga pe care o va afla priveghind... Vezi dar, suflele al meu, cu somnul să nu te îngreuezi, ... ci te deșteaptă, strigând: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești Dumnezeu..."- sau "Când măriții Ucenici la Cină s-au luminat, atunci luda cel rău credincios, cu iubirea de arginți bolnăvindu-se, s-a întunecat...";

Joi seara, în cadrul *Deniei*, suntem impresionați de unele dintre cele mai profunde cântări bisericești, și anume *Antifonul 12*: "Acestea zice Domnul către iudei: poporul Meu, ce am făcut vouă? Sau cu ce v-am separat?... Poporul Meu, ce am făcut vouă? Și cu ce Mi-ați răsplătit? În loc de mană cu fiere, în loc de apă cu oțet..." – sau *Antifonul 15*: "Astăzi a fost spânzurat pe lemn Cel ce a spânzurat pământul pe ape; cu cununa de spini a fost încununat Împăratul îngerilor...".

Prohodul Domnului, ce se săvârșește vineri seara, nu este altceva decât slujba de înmormântare a Mântuitorului, slujbă de care nu a avut parte așa cum s-ar fi convenit, înmormântat fiind în grabă, și mai ales plătind păcatele noastre, fără vreo vină proprie; evident că nu poate fi altfel decât o înșiruire de cântări triste, precum *troparul*: "Iosif, cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat Trupul Tau, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou îngropându-l, l-a pus." Sau cele trei *stări*: "În mormânt, Viață, pus ai fost, Hristoase, și s-au spăimântat oștirile îngerești..." , "Cuvine-se, dar, să cădem la Tine, Ziditorul, Cela ce pe Cruce mâinile Ți-ai întins..." și "Neamurile toate laudă-ngropării Ți-aduc, Hristoase-al meu...Vino, întreaga fire, psalmi de îngropare lui Hristos să-l aducem."

Toate aceste cântări bisericești au o multiplă importanță: sunt pline de învățături teologice, dogmatice, foarte folositoare pentru suflet și pentru mântuire, dar au și farmecul lor aparte, prin care ne introduc în atmosfera de contemplare duhovnicească specifică și în același timp necesară în această perioadă a calendarului bisericesc, și anume a *Triodului* și a Postului Mare, timp liturgic premergător și pregătitor pentru prăznuirea, cum se cuvine, duhovnicește, a *marelui praznic al Învierii Domnului*; odată cu aceasta începem o altă perioadă a calendarului nostru, și anume perioada numită a *Pentecostarului*, a zilelor *Cincizecimii*.

Crez

Cred într-unul Dumnezeu
Tatăl ziditorul,
Dar mai cred și-n neamul meu,
Înfrățit cu dorul.

Cred în sfinți, dar și-n voinici,
Cred în flori și-n cremeori
Căci tăcuții mucenici
Cu haiduci-s gemeni.

Dar mai cred că într-o zi,
Aspru, din furtună,
Neamul meu se va trezi
Cu securea-n mână.

Și-atunci ierte Cel din cer
Liftele spurcate,
Căci prin sânge și prin fier
Ne-om croi dreptate.

Cred într-unul Dumnezeu,
Tatăl ziditorul,
Ce-a-nfrățit în neamul meu
Sfântul crez cu dorul.

RADU GYR

Rugăciune

Doamne lisuse,
Cuvântul mai presus decât
Imensitatea tuturor lumilor
lisuse, Omule-Prunc
Omule-Dumnezeu,
Omule-Fiu
Ajută-mă !

În gânduri deșarte
Am stat
În fapte goale
Am umblat.

Schimbă-mi deșertăciunea –
În fapta albă –
Cuvinte goale
În rugăciune –
Descreșterea în creștere.

CARMEN JUTEA-GIBOI

La praznicul Bunei Vestiri

Bucurie mare astăzi este
Căci arhanghelul din cer aduce Bună Vestă
Gabriel este numele lui
Și e solul Domnului.

Din cer el coboară
La o Sfântă Fecioară
În a Nazaretului localitate
De Ierusalim departe

Să-i spună Fecioarei Maria
Că va naște pe Mesia
Pe care Dumnezeu L-a făgăduit
Primilor oameni după ce au păcătuit,

Apoi prin prooroci El a vestit
Că va veni cel mult dorit,
Și nașterea Lui va fi dintr-o fecioară
Aceasta a doua oară.

Căci prima dată S-a născut
Din Tatăl fără de început,
Iar acuma pe pământ
Se va naște din Duhul Sfânt,

Și dintr-o fecioară care n-a cunoscut bărbat
Se va naște Cel curat.
Acesta este mesajul meu
Trimis de Bunul Dumnezeu,

Iar de la mine îți spun
Gândul meu cel bun:
Bucură-te cea plină de dar
Că ai aflat înaintea lui Dumnezeu har

Și vestea aceasta ce ți-am adus
De la Dumnezeu de sus
Să-Ți aducă bucurie
Și omenirii mântuire.

Protosinghel MIHAIL DUMA

Vestea cea bună

Întotdeauna
Să fim pregătiți
Pentru vestea cea mare
Pentru vestea cea sfântă,
A desăvârșirii noastre.

Să trăim în pace
Și credință statornică,
Să nu lăsăm întunericul
Să ne sugrume suvinele.

Duhul cel bun
Prin sălbatica furtună
Să ne aducă vestea cea bună.

PETRU JICHICI

Cerul meu

Port cerul în privire și-l răcoresc cu-n gând –
Seninul tot se cerne albastru și profund –
Cu pleoapele închise, încet, încet, pătrund
În Universul care de mine e flămând.

Și hăul tot mă cheamă, eu lacomă îl sorb –
Suntem totuna parcă; în mine și-mprejur,
Seninul e o parte din infinitul pur,
Străin celui ce are suflet și surd și orb.

Mă simt sămânță vie în Marele Mister –
Port rădăcini de neam și am rodit și eu –
Și binecuvântată de Bunul Dumnezeu,
Am locul meu sub soare, între pământ și cer.

Dr. TEONA SCOPOS

Cei ce mor, trăiesc

Voi suspina-n tăcere
Și tainic, nevăzut,
Până la Înviere
În sufletu-mi durut.

Durerea mea la ce bun
În alții s-o sporesc
Când ceru-n duh l-adun,
Când cei ce mor, trăiesc ...

Sus inimile noastre,
Sus frunțile spre cer!
Sunt duși cei dragi spre astre,
Spre Marele Mister.

Preot COSTICĂ MOROIANU

Te-ai dus...

Era o noapte,
În prima Sâmbătă
Dintâia Luni a anului
Când tu ai plecat...
Pe un drum fără întoarcere
Te-ai dus și ai ajuns,
Dar de venit înapoi,
N-ai mai venit...
Un somn te-a învăluit
În câteva secunde,
A fost începutul, unui sfârșit.
O săptămână, o zi, o juma' de noapte,
Ai fost inconștient...
La căpătâiul tău,
Stând și lăcrimând,
Cei dragi și apropiați,
La vreun ceas și jumătate,
A pâlpâit pentru ultima oară,
Aparatul care a trecut pe linia moartă...
Te-ai dus de tot,
Și-ai lăsat aici,
Inimi frânte și pline de durere...

DARIA STĂNILĂ

Cât de mult aș fi vrut

Cât de mult aș fi vrut să trăiesc în vremea aceea.
Să merg cu El la Ierusalim și-n Galileea.

Să văd cum pietrele pe care calcă devin albe și moi
și se prefac într-o clipă în turme de oi.

Să-L văd cum își mută blândețea
din privire
în ochii mulțimii
devenită iubire.

Să-l văd potopit de fior și lumină
căutând sub măslini pacea lumii, senină.

Aș fi rămas, poate, simplu pescar
sau poate-aș fi fost iluminat,
dacă El m-ar fi vrut ucenicul chemat.

O, cât de mult aș fi vrut să trăiesc
în vremea aceea,
să merg cu El la Ierusalim
și-n Galileea!

IOAN SEBEȘANUL

ITINERARIUL PASTORAL AL ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE IOAN, MITROPOLITUL BANATULUI

1 martie – săvârșește Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, în Duminica Ortodoxiei;

– participă la vernisajul expoziției de icoane de la reședința episcopală ortodoxă sârbă din Timișoara, împreună cu Preaînțitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul.

3 martie – primește pe P.C. Părinte protopop Crinel Onea de la Lipova;

– primește pe Domnul prof. dr. Marius Craina, managerul Spitalului județean din Timișoara;

– primește pe Domnul academician prof. dr. Păun Ion Otiman;

– primește pe P.C. Părinte asis. dr. Alin Scridon de la Facultatea de Teologie din Timișoara;

– primește pe teologul Alexandru Dan Adam din Timișoara;

– primește pe Domnul Ioan Robu, primarul Municipiului Timișoara;

– efectuează vizite la parohiile Comeat cu filia Bogda, Alioș și Fibiș din protopopiatul Timișoara II.

4 martie – primește pe P.C. Părinte Iulian Grigoruță de la Eforie Nord, Arhiepiscopia Tomisului;

– primește pe P.C. Părinte Teodor Cocan de la parohia Sânaandrei Colonie;

– primește pe P.C. Părinte conf. univ. dr. Nicolae Morar de la Facultatea de Teologie din Timișoara.

5 martie – prezidează lucrările Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei;

6 martie – primește pe Doamna Viorica Hurdubaru din Timișoara;

– primește pe teologul Daniel Cristian Rujoni din Timișoara.

7 martie – efectuează vizite la parohiile Timișoara Zona Steaua, Timișoara Freidorf, Timișoara Sfântul Ștefan și Timișoara Ciarda Roșie.

8 martie – participă la Sfânta Liturghie în biserica parohiei Timișoara Mehala și rostește cuvânt de învățătură.

9 martie – săvârșește o slujbă de pomenire a eroilor și martirilor din rezistența anticomunistă, în celula condamnaților la moarte din incinta Penitenciarului Timișoara, rostește un cuvânt de învățătură, apoi vizitează biserica din incinta Penitenciarului și cercetează pe deținuți.

10 martie – efectuează vizite la parohiile Moravița, Deta, Livezile cu filia Dolaț și Banloc, din protopopiatul Deta.

11 martie – primește pe Domnul prof. Cornel Ungureanu, președintele Uniunii Scriitorilor filiala Timișoara, împreună cu P.C. Părinte Ioan Petraș de la parohia Timișoara Elisabetin;

– primește pe Domnul Daniel Pamfil și pe Doamna Mirela Sas din Timișoara;

– primește pe Doamna Viorica Hurduban din Timișoara;

– primește pe Alteța Sa Regală Principele Nicolae al României;

– vizitează bisericile de lemn din Zolt, Bătești, Margina, Groși, Curtea și Dubești, precum și biserica

nouă în construcție din Făget, toate din protopopiatul Făget.

12 martie – primește pe P.C. Părinte protopop Gheorghe Sutac de la Sânnicolau Mare și pe teologul Ciprian Graure din Pesac;

– primește un grup de monahi de la mănăstirea Vodița, Episcopia Severinului și Strehaiei;

– primește pe teologul Daniel Cristian Rujoni împreună cu soția;

– vizitează parohia Săcălaz, protopopiatul Timișoara I.

15 martie – participă la Sfânta Liturghie la catedrala

mitropolitană și rostește cuvânt de învățătură.

16 martie – primește pe P.C. Părinte conf. dr. Nicolae Morar de la Facultatea de Teologie, însoțit de Domnul prof. Petru Ștefea, prorectorul Universității de Vest și de Domnul Laurențiu Georgescu, director administrativ în cadrul aceleiași instituții;

– primește pe P.C. Părinte Iosif Ciocloda de la parohia Timișoara Fratelia;

– primește pe Doamna Doina Seracin, președintă emerită a Societății femeilor creștin ortodoxe din Timișoara;

– primește pe P.Cuv. monahie Antonia de la mănăstirea Cârcea, Arhiepiscopia Craiovei.

17 martie – primește pe Doamna Gheorghiza Petcov din Timișoara;

– primește pe P.Cuv. Părinte Ghenadie Ponea, exarhul mănăstirilor din Episcopia Alexandriei și Teleormanului;

– primește pe P.C. Părinte Sorin VasIU, de la parohia Giarmata I;

– primește pe teologul Gabriel Marineasa din Timișoara, împreună cu soția;

– primește pe Domnul Titu Bojin, președintele Consiliului Județean Timiș;

– primește pe Domnul deputat Nicolae Mircovici, însoțit de P.C. Părinte Ilie Cristea de la parohia Variaș;

– primește pe Doamna Marcela Moldovan din Timișoara;

– primește pe teologul Florin Avram din Coștei, împreună cu viitoarea soție;

– primește pe Mile Novacovici din Timișoara;

– primește pe P.C. Părinte Florin Predescu de la parohia Criciova,

– primește o delegație de la parohia Livezile, condusă de P.C. Părinte paroh Daniel Rusan;

– primește pe Doamna Luminița Niculescu, vicepreședinta Societății femeilor creștin ortodoxe din Timișoara.

18 martie – primește pe P.C. Părinte paroh Cristian Niculescu, de la parohia Timișoara Elisabetin, însoțit de Domnul avocat Paul Ciucur;

– primește pe Domnul academician Păun Ion Otiman;

– primește pe Domnul chestor Ioan Băla, comandantul Penitenciarului Timișoara;

– primește pe Doamna Mariana Fulger de la Miercurea Ciuc.

19 martie – primește pe P.C. Părinte Ioan Petraș de la parohia Timișoara Elisabetin, împreună cu Domnul prof. Vasile Frățilă;

– primește pe Domnul prof. Dorel Lațcu din Timișoara;

– primește pe P.C. Părinte Vasilică Iancu (Episcopia Daciei Felix).

20 martie – participă la sediul Uniunii Scriitorilor din Timișoara la lansarea volumului de poezie religioasă

„Lumina din mierea de salcâm”, scris de P.C. Părinte Ioan Petraș din Timișoara.

22 martie – participă la Sfânta Liturghie la biserica parohiei Timișoara Ghiroda Nouă, protopopiatul Timișoara II și rostește cuvânt de învățătură.

23 martie – primește pe Domnul Nicola Carabenciov, directorul executiv al B.R.D. Timișoara;

– primește pe P.C. Părinte Nicolae Lupșescu de la parohia Beregsău Mic, protopopiatul Timișoara I, însoțit de P.C. Părinte Sergiu Marian Zaharia de la parohia Buziaș I și de Domnul avocat Gheorghe Măgurean din Timișoara;

– primește pe Domnul prof. univ. dr. Marilen Pirtea, rectorul Universității de Vest din Timișoara, însoțit de P.C. Părinte conf. dr. Nicolae Morar de la Facultatea de Teologie;

– participă la Denia Canonului celui Mare la catedrala mitropolitană și rostește cuvânt de învățătură.

24 martie – primește pe P.C. Părinte protopop Bujor Păcurar de la Făget, însoțit de fiica sa și de ginere;
 – primește pe P.C. Părinte Ioan Petraș de la parohia Timișoara Elisabetin;
 – primește pe Domnul Ciprian Buzner, președintele asociației Prologos din Timișoara;
 – primește pe P.C. Părinte Vasile Latiș, fost la parohia Dinaș;
 – primește pe Domnul Ioan Savu din Timișoara;
 – primește pe Domnul Dușco Golub, cântăreț la parohia Timișoara Mehala;
 – primește pe Domnul Vasile Todi din Timișoara, însoțit de Doamna Silvia Fechete, redactor-șef al revistei Banatul;
 – primește pe P.C. Părinte Iulian Șonea de la parohia Giroc, protopopiatul Timișoara I.

25 martie – participă la Sfânta Liturghie la biserica

rea Timișeni și rostește cuvânt de învățătură.
 – participă la adunarea Oastei Domnului de la parohia Timișoara Plopi.

26 martie – primește pe Domnul avocat Lucian Săuleanu din Timișoara;
 – primește pe P.C. Părinte Marius Oroianu de la parohia Chizătău, protopopiatul Lugoj;
 – primește pe C. Diacon Lucian Miclăuș de la parohia Timișoara Zona Steaua;
 – participă la examenul de capacitate preotească, în sala festivă de Centrului eparhial.

27 martie - primește pe P.C. Părinte Caius Capotescu de la parohia Lugoj III;

– primește pe Domnul prof. Pavel Dehelean, directorul Casei de cultură a Municipiului Timișoara;

– primește pe P.C. Părinte conf. dr. Nicolae Morar, împreună cu Domnul Laurențiu Georgescu, directorul administrativ al Universității de Vest;

– primește pe Domnul arhitect Ionel Viorel Popa din Timișoara;

– participă la Denia Acatistului Născătoarei de Dumnezeu la catedrala mitropolitană și rostește cuvânt de învățătură.

28 martie – participă la slujba parastasului pentru vrednicul de pomenire preot Augustin Butaș, în biserica parohiei Giarmata;

29 martie – participă la Sfânta Liturghie la mănăsti-

rea Timișeni și rostește cuvânt de învățătură;

30 martie – primește pe Domnul Bogdan Niculescu de la Miercurea Ciuc;

– primește pe P.C. Părinte protopop Bujor Păcurar de la Făget;

– primește pe C. Arhidiacon Gheorghe Băbuț de la parohia Centrală Oradea.

31 martie – primește pe P.C. Părinte Traian Debucean de la parohia Chișoda;

– primește pe P.C. Părinte Ștefan Marcu și pe P.C. Părinte Mihai Romilă, de la parohia Timișoara Aeroport;

– primește pe P.C. Părinte Daniel Mateia de la parohia Giroc;

– primește pe P.C. Părinte Ioan Vasile Cheregi de la Spitalul de neuropsihiatrie din Jebel;

– primește pe P.C. Părinte Mugurel Sava, fost la parohia Coșevița;

– primește pe P.C. Părinte Ionel Maței de la parohia Săcălaz;

– primește pe P.C. Părinte Nicolae Fiț de la mănăstirea Timișeni;

– primește pe absolventul de Teologie Nelu Boacă;

– primește pe P.Cuv. Maică stareță Marina Fecioru de la schitul Ierșnic, împreună cu Domnul notar Mihai Mițiu;

– primește pe Doamna Marilena Severin din Timișoara.